

● § 12-miljøgodkendelse til

Brogård
Søndre Landevej 73, Pedersker
3720 Aakirkeby

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; Juli 2016
Udarbejdet af:	Center for Teknik og Miljø
Layout og tryk:	Center for Teknik og Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0051
Sagsbehandler:	Susanne Kjær-Hansen
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 12-MILJØGODKENDELSE

til

Brogård

Søndre Landevej 73, Pedersker

3720 Aakirkeby

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 2 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 22. juli 2016

DATABLAD

Titel:	§ 12-miljøgodkendelse til Brogård
Godkendelsen omfatter:	Svineproduktion bestående af 8.000 slagtesvin (30-115 kg), svarende til 236,62 DE
Dato for godkendelse:	22. juli 2016
Bedriftens navn:	Brogård
Ansøger og bedriftsejer:	Inger Kofoed, Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby
CVR-/P-nummer:	25994604/1008390734
Godkendt ejendom:	Brogård
Adresse:	Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby
Matrikelnummer og ejerlav:	12a Pedersker
Ejendomsnummer:	4000262640
Besætningsejer:	Skovgård v. Rasmus Kofoed Brunke, Rønnevej 57, 3730 Nexø
CHR-nummer:	92560
Konsulent:	Kirsten Vogt Kyndesen, Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø, Skovløggen 4, 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø
Skovløggen 4, Tejn
3770 Allinge
Tlf. 5692 0000
tm@brk.dk
www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Samlet vurdering og resumé	7
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	7
1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	7
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	8
1.4 Offentlighed	10
1.5 Klagevejledning	11
2 Generelle forhold	12
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	12
2.2 Meddelelesespligt – DE, ejerforhold, arealer, anlæg	12
2.3 Gyldighed	13
2.4 Retsbeskyttelse	13
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen	13
3 Vilkår for § 12-miljøgodkendelsen	14
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	14
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	14
3.3 Vilkår vedr. produktionsomfang	14
3.4 Vilkår vedr. gulvtype	14
3.5 Vilkår vedr. foderkorrektion	15
3.6 Vilkår vedr. lugt	15
3.7 Vilkår vedr. udbringningsarealer	15
3.8 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	16
3.9 Vilkår vedr. begrænsning af farlige stoffer på IE-brug	16
3.10 Vilkår vedr. anmeldelse af driftsophør af IE-brug	16
3.11 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	16
3.12 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering	16
3.13 Vilkår vedr. udbringning af gylle	17
3.14 Vilkår vedr. støjkilder	17
3.15 Vilkår vedr. støv	18
3.16 Vilkår vedr. skadedyr	18
3.17 Vilkår vedr. overfladevand og spildevand (restvand)	18
3.18 Vilkår vedr. oplag af olie	18
3.19 Vilkår vedr. oplag af affald	19
3.20 Vilkår vedr. medicin og pesticider	19
3.21 Vilkår vedr. uheld og risici	19

3.22	Vilkår vedr. tilsyn, kontrol og egenkontrol	20
4	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	21
4.1	Husdyrbrugets bygninger og faste afstandskrav	21
4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	23
5	Produktionsapparatet og driften	26
5.1	Harmoniarealet	26
5.2	Husdyrholdet	28
5.3	Staldindretning, ventilation og rengøring	28
5.4	Produktion og opbevaring af husdyrgødning	30
5.5	Udbringning af husdyrgødning	32
6	Produktionens ressourceforbrug	34
6.1	Foder og foderopbevaring	34
6.2	Vand	35
6.3	Energi	36
6.4	Diverse hjælpepestoffer	37
7	Emissioner, gener og reststoffer fra anlægget	38
7.1	Ammoniak	38
7.2	Lugt	39
7.3	Støj	41
7.4	Støv	42
7.5	Lys	42
7.6	Fluer og skadedyr	43
7.7	Transport	43
7.8	Overfladevand og spildevand	45
7.9	Affald	47
8	Produktionens miljøpåvirkning	49
8.1	Ammoniakdeposition-påvirkning af natur og bilag IV-arter	49
8.2	Kvælstof og fosfor til overfladevand	59
8.3	Kvælstof til grundvand	62
9	Risici – driftsforstyrrelser eller uheld	64
10	Management, egenkontrol og dokumentation	66
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	69
12	Alternative løsninger og 0-alternativet	74
12.1	Alternative løsninger	74
12.2	0-alternativ	74
13	Husdyrbrugets ophør	75
14	Samlet vurdering	76

15	Bilag	77
	Bilagsoversigt:	77
	Bilag 1. Anlægstegning med placering af bygninger, tanke, dræn, gyllerør, lys m.m.....	78
	Bilag 2. Anlægstegning med beskrivelse af anlægget og de benyttede transportveje	79
	Bilag 3. Udbringningsarealer - arealer ved Brogård, Spidsegård og Risenholm	80
	Bilag 4. Artsliste for skoven ved Brogård	82
	Bilag 5. Beredskabsplan og -kort	84
	Bilag 6. Modtagne hørings svar i 2. offentlighedsfase	91

1 SAMLET VURDERING OG RESUMÉ

I dette kapitel gives en kort beskrivelse af den ansøgte produktion og forholdet til tidligere meddelte godkendelser eller tilladelser på ejendommen. Miljøgodkendelsens indhold er samlet i et kort resumé. Desuden beskrives grundlaget for afgørelsen samt, hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Inger Kofoed, Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby, har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse af produktionen af slagtesvin på ejendommen Brogård, Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby, matr. nr. 12a Pedersker m.fl.

Slagtesvineproduktionen på Brogård ønskes udvidet fra den nuværende lovlige produktion på 3.000 producerede slagtesvin (32-107 kg), svarende til 76,92 DE til 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg), svarende til 236,62 DE.

Udvidelsen foretages inden for eksisterende rammer, idet to staldafsnit, som tidligere har været anvendt til opstaldning af søer og smågrise, renoveres og indrettes til slagtesvineproduktion. I to andre staldafsnit øges udnyttelsen af de eksisterende stipladser. Der opføres ikke ny opbevaringskapacitet til gylle i forbindelse med udvidelsen.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter alle udbringningsarealer, som hører under bedriften Brogård, i alt 195,03 ha ejede arealer. Derudover indgår 2,50 ha forpagtede udbringningsarealer. Der er ikke indgået husdyrgødningsaftaler med tredjemand.

Der forekommer ingen biaktiviteter på ejendommen.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 8. februar 2016 (hovedskema nr. 83914).

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØGODKENDELSE

På Brogård er den nuværende lovlige produktion på 3.000 slagtesvin (30-107 kg), svarende til 76,92 DE beregnet efter den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse¹.

Der er ikke tidligere givet tilladelse eller godkendelse efter husdyrgødningsloven fra december 2006.

Bornholms Regionskommune traf den 11. december 2014 afgørelse om, at der ikke kunne meddeles tilladelse i henhold til § 32 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug til, at produktionsanlæggets kapacitet kan udnyttes fuldt ud ved, at ejendommens produktion ændres til at bestå af flere smågrise og slagtesvin/polte med ændrede vægtklasser. Afgørelsen begrundes med, at antal husdyr ikke må udvides i staldanlæg, der ligger mindre end 100 meter fra bl.a. ammoniakfølsomme skove. Bedømt ud fra historiske kort og stedets topografi formoder Teknik og Miljø, at skovarealerne beliggende tæt ned til Øle Å og mindre end 100 m fra staldanlægget ikke har været dyrket i mere end 200 år og derfor falder ind under definitionen af ammoniakfølsom skov i husdyrgødningsbekendtgørelsen bilag 3.

Ved seneste miljøtilsyn på Brogård den 30. november 2015 blev besætningen opgjort til 3.974 slagtesvin (32-107 kg), svarende til 101,90 DE. Ud fra en opgørelse af gennemsnittet af de seneste 5 års produktion af slagtesvin, gav tilsynet ikke anledning til anmærkninger ift. produktionsomfanget.

¹ Bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødnings, ensilage m.v.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved de nu ansøgte ændringer i husdyrproduktionen på Brogård, Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby, matr. nr. 12a Pedersker i forhold til den nuværende lovlige produktion.

Da det er første gang siden ikrafttrædelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug i 2006, at der gennemføres godkendelsespligtige ændringer på Brogård, og husdyrbruget ønskes udvidet ud over 210 DE slagtesvin, behandles sagen som en ny samlet godkendelse efter husdyrgodkendelseslovens § 12, stk. 2.

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af svinebesætningen på Brogård, Søndre Landevej 73, Pedersker, 3720 Aakirkeby matr. nr. 12a Pedersker i henhold til § 12, stk. 2 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug samt øvrig gældende lovgivning². Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriftens CVR-nr. 25994604 og P-nummer 1008390734.

Miljøgodkendelsen gives som en § 12-miljøgodkendelse, idet produktionen overstiger 210 DE slagtesvin over 30 kg / 2.000 stipladser til slagtesvin over 30 kg.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 83914 version 2) med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger bl.a. i scenarieskema nr. 88058 (ammoniakdeposition fra svineproduktionen på naboejendommen Bjerregård).

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de gældende regler på området og miljøgodkendelsens vilkår overholdes.

I nedenstående oversigt (Figur 1) er gengivet indholdet i de mest centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen af produktionen og den daglige drift på Brogård. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i Kapitel 3.

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår til produktionen på Brogård

Produktionsomfang

Husdyrbruget tillades drevet med en produktion på maksimalt 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg), svarende til i alt 236,62 DE (Vilkår 3.3.1).

Gulvtyper

I de renoverede slagtesvinestalde (E og H) skal stierne indrettes med delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv. Samme gulvtype skal bibeholdes i den eksisterende slagtesvinestald (D) (Vilkår 3.4.1 og 3.4.2).

Foderkorrektion

Den totale mængde fosfor ab dyr pr. år - beregnet som kg P ab dyr pr. slagtesvin x antallet af slagtesvin - skal være mindre end eller lig med emissionsgrænseværdien for fosfor på 5.276 kg P (vilkår 3.5.1).

Udbringningsarealer

Miljøgodkendelsen omfatter de 197,53 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer, der fremgår af ansøgningsskemaet (Vilkår 3.7.1).

Vær opmærksom på, at ændring af de eksisterende anlæg ikke må igangsættes, før der er givet byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

²Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven), bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) og bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkning af miljøet, naturen og naboer. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Nedenstående er et kort resumé af de emner, som godkendelsen omhandler:

Svineproduktionens størrelse og udbringningsarealer

Slagtesvineproduktionen på Brogård udvides fra de nuværende 3.000 producerede slagtesvin (32-107 kg) svarende til 76,92 DE til 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg) svarende til 236,62 DE.

Til bedriften hører i alt 197,53 ha ejede og forpagtede arealer, som kan anvendes til udbringning af svinegylle fra produktionen.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

Det eksisterende bygningsæt på Brogård består af 4 staldafsnit, hvoraf de to staldafsnit rummer den nuværende produktion af slagtesvin. Der foretages ingen godkendelsespligtige ændringer i disse staldafsnit. I forbindelse med udvidelsen renoveres de to øvrige staldafsnit, som tidligere har været anvendt til søer og smågrise. Staldafsnittene indrettes med 50-75 % fast gulv. I ansøgt drift vil der blive produceret 4.500 slagtesvin i de eksisterende slagtesvinestalde og 3.500 slagtesvin i de to staldafsnit, der renoveres.

Alle gældende afstandskrav er overholdt.

Produktionens påvirkning af omgivelserne herunder emissioner, transport m.m.

Ammoniakemission og beskyttet natur

Inden for en radius af 1.000 m fra Brogård er der registreret et overdrev, en eng, seks mindre vandhuller og vandløbet Øle Å samt flere potentielt ammoniakfølsomme skove. Nærmeste Natura 2000-område er Dueodde beliggende ca. 2,4 km syd for ejendommen. Området indeholder flere habitatnaturtyper. Nærmeste hede større end 10 ha er placeret ca. 2,2 km sydvest for ejendommen.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de naturområder, som i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan betegnes som kategori 1-, 2- og 3-natur, samt til de to søer beliggende tættest på produktionsanlægget. Kravene til maksimal total ammoniakdeposition til nærmeste habitatnatur i Dueoddeområdet, et beskyttet overdrev (kategori 1-natur), og til hedeområdet sydvest for Brogård (kategori 2-natur) er overholdt, da totaldepositionen beregnes til 0 kg N/ha/år. Merdepositionen af ammoniak i forhold til den godkendte nudrift til et mindre overdrev nordøst for Brogård (kategori 3-natur) er beregnet til 0,2 kg N/ha/år, og kommunen kan derfor ikke stille krav om en lavere merdeposition.

Skoven langs Øle Å nord, syd og øst for Brogård er udpeget som potentielt ammoniakfølsom. Ud fra studier af ældre kortmateriale og besigtigelser i området er det afgjort, at skovområderne lever op til definitionen af ammoniakfølsom skov i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og derfor betegnes kategori 3-natur. I Husdyrgodkendelse.dk er merdepositionen af ammoniak til punkter forskellige steder i skoven beregnet til mellem 1,0 og 7,2 kg N pr. ha pr. år. Bornholms Regionskommune vurderer, at skovområderne ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men skoven ved Brogård vurderes ikke at rumme særlige regionale og lokale naturinteresser, og det er derfor kommunens vurdering, at der ikke er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Der ligger ingen vandhuller eller søer inden for 300 m fra produktionsanlægget på Brogård. Beregning af ammoniakdepositionen til de nærmeste søer beliggende længere syd for Brogård viser, at ingen af disse vil modtage en merdeposition over 1 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra naturdata på Danmarks Miljøportal ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter som padden, markfirben eller flagermus inden for 1.000 m af anlægget.

Lugt

Lugtgenekriteriet for den ansøgte produktion er overholdt, idet der ikke er enkeltbeboelse, samlet bebyggelse eller byzone indenfor 1,2 gange genafstanden.

Nærmeste byzone er Pedersker placeret knap 1.000 m fra staldanlægget. Nærmeste samlede bebyggelse er Trekanten umiddelbart syd for Pedersker. Afstanden hertil er knap 800 m. Afstanden til nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt er mere end 600 m.

Transporter til og fra ejendommen

I forbindelse med udvidelsen vil antallet af transportere til og fra Brogård øges med 65 % fra ca. 276 til ca. 455 pr. år.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion på Brogård overholder alle gældende normer og regler for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, også hvad angår disse faktorer, betragtes som ikke væsentlige.

Påvirkning fra udbringningsarealerne

Den producerede svinegylle, som fordeles på bedriftens udbringningsarealer, svarer til fordeling af gennemsnitligt 1,20 DE/ha. Alle arealerne modtager allerede i nudrift husdyrgødning. Ingen af udbringningsarealerne ligger i nitratfølsomt vandindvindingsområde, i områder, som er sårbare for nitratudvaskning til overfladevand, eller i oplandet til fosforbelastede Natura 2000-områder eller søer. Der kan derfor modtages og udbringes husdyrgødning op til det gældende maksimale dyretryk for svinebrug på 1,4 DE pr. ha. Udbringningen af husdyrgødning forventes ikke at påvirke lokaliteter i nærheden af udbringningsarealerne og deres naturindhold væsentligt.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

For at nedbringe ammoniakudledningen fra husdyrproduktionen på Brogård bliver de to stalde, der renoveres, indrettet med 50-75 % fast gulv. Foderets indhold af fosfor reduceres for at begrænse udledningen. Den samlede ammoniakudledning fra produktionen og den totale mængde udskilt fosfor i gødningen overholder de beregnede maksimale emissionsniveauer.

Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Det vurderes, at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde 15. februar 2016, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Brogård. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Siden offentliggørelsen har Miljøstyrelsen udsendt nye opdaterede nitratklassekort. Ifølge det nye kortgrundlag ligger 35,71 ha af udbringningsarealerne til Brogård ikke længere inden for nitratklasse 1. Der har dog ikke været behov for at tilrette ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 3. juni 2016 sendt i høring ved, at udkastet blev lagt offentligt tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside, og ved udsendelse af brev med information herom til ansøger selv, ejer af svinebesætningen og naboer og andre berørte (ejere af nabomatrikler til ejendommen, hvor husdyrbruget er placeret og ejere af ejendomme inden for konsekvenszonen på 736 m) samt en række organisationer, der har anmodet herom.

Der var en frist på 6 uger til at kommentere udkastet frem til og med den 14. juli 2016. Bornholms regionskommune modtog én telefonisk henvendelse ang. udvidelsen på Brogård. De indkomne bemærkninger gav ikke anledning til justering af projektet.

1.5 KLAGEVEJLEDNING

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af afgørelsens adresat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

En eventuel klage skal sendes via Klageportalen, som der findes link til fra forsiden af Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges på www.borger.dk eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID, og klagen skrives direkte i portalen. Det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen undervejs. Klagen sendes gennem Klageportalen til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som videresender den til Natur- og Miljøklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen ved at sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Anmodningen videresendes herefter til Natur- og Miljøklagenævnet, som afgør, om den kan imødekommes.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Gebyret betales med et betalingskort i Klageportalen. Klagen bliver ikke sendt videre, før gebyret er betalt, og klager har endeligt godkendt klagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Natur- og Miljøklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen

Klagefristen udløber den 19. august 2016, dvs. 4 uger fra den 22. juli 2016, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside www.brk.dk/indflydelse-politik/hoeringer.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

2 GENERELLE FORHOLD

I dette kapitel beskrives den planlagte indretning af husdyrbruget samt en række juridiske forhold ved miljøgodkendelsen såsom underretning af tilsynsmyndigheden, godkendelsens gyldighed og retsbeskyttelse.

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Brogård, Søndre Landevej 73, Pedersker 3720 Aakirkeby, matr. nr. 12a Pedersker m.fl. Ejendommen ejes af Inger Kofoed og er registreret under CVR-nummer 25994604 og P-nummer 1008390734. Svinestaldene på Brogård er pt. lejet ud til Rasmus Kofoed Brunke, som desuden driver en sobesætning på ejendommen Skovgård, Rønnevej 57, Bodilsker, 3730 Nexø. Slagtesvinebesætningen på Brogård er registreret i det Centrale HusdyrbrugsRegister med CHR-nummer 92560.

I nudrift produceres 3.000 slagtesvin (32-107 kg), svarende til 76,92 DE. Denne produktion ønskes udvidet til 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg), svarende til 236,62 DE.

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger. Der opføres ingen nye driftsbygninger i forbindelse med udvidelsen.

Det eksisterende bygningsæt på Brogård består af fire staldafsnit, hvoraf de to staldafsnit rummer den nuværende produktion af slagtesvin. Den eksisterende staldkapacitet i disse stalde vil blive udnyttet fuldt ud i ansøgt drift. Der foretages ingen godkendelsespligtige ændringer i disse staldafsnit. I forbindelse med udvidelsen renoveres de to øvrige staldafsnit, som tidligere har været anvendt til søer og smågrise. Staldafsnitene indrettes med 50-75 % fast gulv. I ansøgt drift vil der blive produceret 4.500 slagtesvin i de eksisterende slagtesvinestalde og 3.500 slagtesvin i de to staldafsnit, der renoveres.

Opbevaringskapaciteten til gylle og korn/foder udvides ikke i forbindelse med udvidelsen, idet den fulde kapacitet ikke har været anvendt i den eksisterende nudrift.

Antallet af producerede slagtesvin samt ind- og afgangsvægtene kan variere i mindre grad. Den samlede produktion vil dog ikke overstige de ansøgte 236,62 DE.

Ud over Brogård ejer ansøger ejendommene Spidsegård, Poulskervej 9, 3730 Nexø og Risenholm, Gøngeherred 6, 3700 Rønne. Der er ingen husdyrproduktion på disse ejendomme. Det samlede jordtilliggende til de tre ejendomme er 220,67 ha, hvoraf de 195,03 ha vil blive anvendt som udbringningsarealer for svinegylden fra produktionen. Derudover er der tilforpagtet 2,50 ha udbringningsarealer i tilknytning til ejendommens egne arealer. Ansøgningen omfatter ikke tredjemandsarealer med husdyrgødningsaftale.

Hovedparten af gyllen fra produktionen vil blive opbevaret i gyllebeholderen på Brogård. Der vil blive overført 1.100 tons til opbevaring i en gyllebeholder hos Rasmus Kofoed Brunke (CVR nr. 19069478), Skovgård, Rønnevej 57, 3730 Nexø.

Produktionsændringerne iværksættes, så snart godkendelsen foreligger. De forventes afsluttet inden for få måneder og tages i brug umiddelbart efter.

Der udøves ingen biaktiviteter på ejendommen.

2.2 MEDDELELSEPLIGT – DE, EJERFORHOLD, AREALER, ANLÆG

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg), svarende til 236,62 DE
- Besætningens/produktionens størrelse den 22. juli 2018 (2 år efter godkendelsesdato)

Hvis der sker ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal det meddeles til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter, at ændringen er sket (Vilkår 3.2.1).

Hvis der sker ændringer i bedriftens udbringningsarealer, skal dette anmeldes til Bornholms Regionskommune inden gødningsplanårets begyndelse den 1. august. Nye arealer inden for samme kategori - hhv. ejede/forpagtede arealer og aftalearealer - kan normalt erstatte arealer i denne § 12-miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang og ikke er mere sårbare. Bornholms Regionskommune skal i hvert tilfælde vurdere, om ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af denne miljøgodkendelse. Ændringerne må ikke sættes i værk, før Bornholms Regionskommune har accepteret dem (Vilkår 3.7.2). Anmeldelsen skal udarbejdes og indsendes til kommunen via www.husdyrgodkendelse.dk eller gennem et andet digitalt system, der opfylder kravene, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 44 af 11. januar 2016 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg, foder- og gødningsopbevaringsanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som vurderer, om kravet om BAT er opfyldt (Vilkår 3.8.5). Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven (Vilkår 3.2.2).

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Miljøgodkendelsen anses for udnyttet, når ombygningsarbejderne er iværksat inden fristens udløb, og de færdiggøres i et rimeligt tempo.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Produktionen må dog hvert år være op til 15 % mindre end den angivne produktion, uden at dette får konsekvenser for miljøgodkendelsen.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller miljøgodkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af miljøgodkendelsen bortfalder.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 22. juli 2024. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud, før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering, jf. § 40 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor virksomheden første gang blev godkendt efter husdyrgodkendelsesloven. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2024.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende specifikke og generelle vilkår, som også fremgår af de enkelte afsnit i miljøredegørelsen. De specifikke vilkår er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed. De generelle vilkår er bestemmelser, der gælder generelt for landbrugsdrift, også for landbrugsvirksomheder, som ikke er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelses- eller husdyrgodkendelsesloven.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONSOMFANG

- 3.3.1 Svinebruget må drives med en produktion på maksimalt 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg) svarende til i alt 236,62 DE.

3.4 VILKÅR VEDR. GULVTYPE

- 3.4.1 I de renoverede slagtesvinestalde (E og H) skal stierne indrettes med delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.
- 3.4.2 Gulvtypen i den eksisterende slagtesvinestald (D) skal opretholdes som delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.

3.5 VILKÅR VEDR. FODERKORREKTION

- 3.5.1 Den totale mængde fosfor ab dyr pr. år - beregnet som kg P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin - skal være mindre end emissionsgrænseværdien for fosfor på 5.276 kg P.
- 3.5.2 For at opfylde vilkåret må der maksimalt tildeles 4,62 g P/FE_{sv} i slagtesvinefoderet eller en anden kombination af værdierne i nedenstående tabel, som gør, at vilkåret samlet set overholdes:

$$\text{Kg P ab dyr pr. slagtesvin} = ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FE}_{\text{sv}} \text{ pr kg tilvækst} \times \text{g fosfor pr. FE}_{\text{sv}}/1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0055 \text{ kg P pr kg tilvækst})$$

Faktor	Værdi (ansøgt drift)
Antal producerede slagtesvin	8.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	115
FE _{sv} pr. kg tilvækst	2,86
Gram P pr. FE _{sv}	4,62

- 3.5.3 Dokumentation i forbindelse med overholdelse af vilkåret om maksimalt udskilt fosfor skal følge reglerne for type 2 korrektion i gødningsregnskabet. Dvs. dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 1. august år 1 til 15. februar år 3 (f.eks. 1. august 2016 til 15. februar 2018). Dokumentationen skal som hovedregel være i form af effektivitetskontrol og oplysninger i logbog om antal producerede slagtesvin, gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt fra fakturaer på køb og salg af dyr og slagteriafregninger), foderforbrug pr. kg tilvækst og indholdet af fosfor pr. foderenhed i de anvendte foderblandinger.
- 3.5.4 Foderoptimering (blandeforskrift) skal udarbejdes mindst én gang årligt og skal opdateres i forbindelse med væsentlige ændringer som f.eks. brug af ny råvare.
- 3.5.5 Logbogen, produktionskontroller, indlægssedler samt blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbrugget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.6 VILKÅR VEDR. LUGT

- 3.6.1 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.7 VILKÅR VEDR. UDBRINGNINGSAREALER

- 3.7.1 Miljøgodkendelsen omfatter de 195,03 ha ejede og de 2,50 ha forpagtede udbringningsarealer, der fremgår af ansøgningsskemaet – se Tabel 1 og Figur 4. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte slagtesvineproduktion må kun udbringes på disse arealer på de pågældende bedrifter.
- 3.7.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der så vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for den planperiode, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.7.3 Der må ikke tilføres bedriftens arealer 'anden organisk gødning' som f.eks. spildevandsslam.

3.8 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

- 3.8.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.8.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.8.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.8.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås
- 3.8.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, foderanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.
- 3.8.6 Det eksisterende fodringsanlæg skal senest ved ibrugtagning af denne miljøgodkendelse tilpasses således, at flere forskellige foderblandinger kan håndteres, og fasefodring kan anvendes.

3.9 VILKÅR VEDR. BEGRÆNSNING AF FARLIGE STOFFER PÅ IE-BRUG

- 3.9.1 Anvendelse, fremstilling eller frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med IE-husdyrproduktionen skal begrænses med henblik på at undgå risiko for forurening af jordbund og grundvand på husdyrbruget. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.

3.10 VILKÅR VEDR. ANMELDELSE AF DRIFTSOPHØR AF IE-BRUG

- 3.10.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

Generelle vilkår:

3.11 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.11.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

3.12 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.12.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.12.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

- 3.12.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.12.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.12.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

3.13 VILKÅR VEDR. UDBRINGNING AF GYLLE

- 3.13.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.13.2 Transport af gylle til opbevaringsbeholder eller udbringningsarealer må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.13.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

3.14 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.14.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

- 3.14.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.14.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.14.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.14.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som for-

inden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgn drift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.15 VILKÅR VEDR. STØV

3.15.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.16 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

3.16.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.16.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.17 VILKÅR VEDR. OVERFLADEVAND OG SPILDEVAND (RETVAND)

3.17.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).

3.17.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

3.17.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet inden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.

3.17.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.18 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

3.18.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

3.18.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.

3.18.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

- 3.18.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

3.19 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.19.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.19.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.19.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativer (haveaffald).
- 3.19.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.19.5 Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr, og under sådanne forhold, at opbevaringen ikke medfører risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.19.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.19.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.19.8 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

3.20 VILKÅR VEDR. MEDICIN OG PESTICIDER

- 3.20.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.20.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.20.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.20.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3.21 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.21.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.21.2 Der skal foreligge en beredskabsplan for Brogård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.

- 3.21.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.22 VILKÅR VEDR. TILSYN, KONTROL OG EGENKONTROL

- 3.22.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 HUSDYRBRUGETS BYGNINGER OG FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Brogård er beliggende i landzone. Bygningerne på ejendommen ligger for enden af en 650 m lang privatvej, der har udkørsel til Søndre Landevej. Privatvejen fortsætter som markvej øst om ejendommen og videre til Slotsvejen.

I forbindelse med udvidelsen/ændringerne bibeholdes alle de eksisterende stalde og øvrige bygninger. Der foretages ingen udvendige ændringer af bygningerne. Placeringen af stalde, gødnings- og foderopbevaringsanlæg samt interne transportveje er vist på fotoet i Figur 2.

Figur 2. Placering af stuehus, driftsbygninger, opbevaringslagre samt interne transportveje

Beskrivelse af eksisterende bygninger

Stuehuset og haven ligger mod syd, og eksisterende staldbygninger, maskinhus m.v. ligger nord for stuehuset. Øst for bygningerne ligger gyllebeholderen samt en tidligere møddingsplads, der nu anvendes til vaskelplads. Alle eksisterende driftsbygninger er opført i gule mursten, på nær et maskinhus (I) opført i gule stålplader. Alle bygninger har eternittag på nær stald G, der har ståltag.

Gyllebeholderen er opført i betonelementer. Kornsiloen er i metal.

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Brogård ligger uden for eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde og uden for område i landzone, som i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Nærmeste byzone er Pedersker placeret knap 1 km vest for Brogård, og nærmeste sommerhusområde ligger ved Øster Sømarken ca. 1,8 km syd for ejendommen.

Nærmeste nabobeboelse til Brogård er Billegravsgård, Søndre Landevej 75, 3720 Aakirkeby, som er en ejendom med landbrugspligt. Ejendommen er placeret 335 m syd for Brogård. Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er Pederskervejen 41, der er placeret 600 m mod nordvest. Beboelserne på Søndre Landevej 222 og 224 beliggende sydsydvest for Brogård er ejet af Inger Kofoed og er noteret i matriklen under samme samlede faste ejendom som Søndre Landevej 73, Brogård.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Nedenstående afstandskrav er opfyldt.

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): På Brogård kommer drikkevandsforsyningen fra egen privat brønd. Brønden er placeret ca. 179 m fra nærmeste staldbygning, der renoveres (stald E) – se Figur 3.

Figur 3. Placering af ejendommens drikkevandsforsyning

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Nærmeste vandværk er Pedersker vandværk ca. 1 km nordvest for ejendommen. Nærmeste vandværksboring er dog boringen med DGU nr. 247.460 i Trekanten kildeplads til Sømarkens Vandværk. Denne boring er placeret ca. 870 m vest for Brogård. En boring med ukendt anvendelse (DGU nr. 247.627) er placeret ca. 580 m nordøst for ejendommen.

Vandløb, søer og dræn (15 m): Nærmeste vandløb (Øle Å) løber øst for ejendommen. Der er ca. 85 m fra nærmeste staldbygning (stald D). Nærmeste sø er placeret ca. 345 m mod sydøst. Afstand til nærmeste permeable dræn er over 15 m, idet dræn under maskinhus og nord for stald G er et lukket rør.

Den eksisterende gyllebeholder er placeret ca. 33 m fra åbent vandløb (Øle Å). Der er etableret en vold mellem gyllebeholderen og vandløbet, og der er monteret gyllealarm.

Offentlig vej eller privat fællesvej (15 m): Der er ca. 380 m fra offentlig vej (Søndre Landevej) til nærmeste driftsbygning.

Levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder ved ejendommen.

Beboelse på samme ejendom (15 m): Fra stuehuset er der 35 m til nærmeste staldbygning (stald D) og 48 m til nærmeste staldbygning, der renoveres (stald E).

Naboskel (30 m): Skellet til matrikel nr. 13a Pedersker tilhørende ejendommen Billegravsgård, Søndre Landevej 75, 3720 Aakirkeby løber ca. 113 m fra nærmeste staldbygning (stald H).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Husdyrbrugets eksisterende anlæg, som udvidelse eller ændringer skal gennemføres i, ligger alle mere end de krævede 50 m fra det nærmeste punkt i områder og ved beboelse omfattet af § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Bornholms Regionskommune konkluderer derfor, at de gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er overholdt.

Ansøgningen om miljøgodkendelse til Brogård omfatter ikke nybyggeri af stalde, gødningsopbevaringsanlæg eller lign. De planlagte ændringer i de eksisterende anlæg er heller ikke så omfattende, at de kan sidestilles med nyanlæg. Bornholms Regionskommune vurderer, at afstandskravene til vandforsyning, søer, vandløb og dræn, vej, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt, når projektet gennemføres som beskrevet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Brogård er beliggende i landzone. Landskabeligt er ejendommen placeret i et landbrugslandskab med en kombination af dyrkede marker, levende hegn og mod øst områder med skov i forbindelse med vandløbet Øle Å. I området findes der en del mindre ejendomme og enkelte større produktionslandbrug.

Foto 1. Brogård set fra adgangsvejen fra vest

Foto 2. Brogård set fra Søndre Landevej

Foto 3. Brogård set fra privatvejen over Øle Å

Bygge- og beskyttelseslinjer

Strandbeskyttelseslinje (300 m): Der er 2,5 km til nærmeste strandbeskyttelseslinje.

Klitfredede arealer: Der er ingen klitfredede arealer på Bornholm.

Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m): Der ligger ingen søer med beskyttelseslinje inden for 5 km. Ingen bornholmske åer er pålagt beskyttelseslinje.

Skovbyggelinje (300 m): Hele anlægget på Brogård er placeret inden for skovbyggelinje, som er pålagt den sammenhængende skovstrækning langs Øle Å.

Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m): Ifølge Kulturstyrelsens angivelse ligger nærmeste fredede fortidsminde med beskyttelseszone 40 m fra gyllebeholderen på Brogård og 105 m fra nærmeste staldbygning. Der er tale om en mølledæmning registreret som en lokalitet med manglende data. Øst for og i en afstand af 260 m fra gyllebeholderen (160 m til beskyttelseslinjen) ligger en delvist udgravet rundhøj (*Snaphøj*).

Kirkebyggelinje (300 m): Nærmeste kirkebyggelinje er omkring Pedersker kirke, som ligger ca. 1,9 km vest for Brogård.

Kystnærhedszone (3 km): Brogård er placeret inden for værdifuldt kystlandskab i kystnærhedszonen. Grænsen for zonen går ca. 100 m nord for ejendommen.

Vejbyggelinje: Der er pålagt 20 m vejbyggelinje langs Søndre Landevej, som dog ikke berører Brogård.

Naturområder og fredninger

Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000: Natura 2000-område nr. 188 Dueodde (habitatområde nr. 164) er placeret ca. 2,4 km syd for Brogård. Nærmeste beskyttede natur i Natura 2000-området er et overdrev ca. 2,5 km fra Brogård.

Beskyttede naturområder (§ 3 områder): Inden for en radius af 1.000 m fra Brogård er der registreret 1 overdrev, 1 eng, 6 søer og 1 vandløb.

Overdrevet ligger ca. 535 m nordøst for anlægget og engarealet ca. 920 m nordøst for staldanlægget.

Nærmeste beskyttede sø er placeret 340 m sydøst for anlægget. Der er yderligere 5 beskyttede søer og vandhuller indenfor 1.000 m af ejendommen. Nærmeste beskyttede vandløb er Øle Å, som løber ca. 85 m nordøst for ejendommen (33 m fra gyllebeholderen).

Nærmeste hede er beliggende ca. 1,8 km sydvest for ejendommen.

Anden natur: 5 skovområder nord, øst, syd og sydøst for Brogård fremgår på kortmateriale som potentielt ammoniakfølsomme. Nærmeste skov er placeret ca. 80 m fra staldanlægget.

Lavbundsområder: Der er et lavbundsområde umiddelbart øst for Brogård. Området er placeret 67 m fra driftsbygningerne.

Fredede områder: Det nærmeste fredede område er beliggende ca. 310 m nordøst for ejendommen. Der er tale om en æstetisk fredning (ringborg).

Beskyttede jord- og stendiger: Nærmeste beskyttede jord- og stendige er placeret ved ejendommen Borggård ca. 650 m nordøst for Brogård.

Interesseområder i kommuneplanen

Erhvervsinteresser: Brogård ligger i et område, som i kommuneplan 2013 er udpeget som 'særligt værdifuldt landbrugsområde'. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Brogård ligger i neutralområde ift. skovrejsning og uden for interesseområde for råstofindvinding.

Ejendommen er desuden beliggende uden for detailhandelsområde og besøgs- og oplevelsesområde ift. turisme. Sommerhusområdet ved Dueodde ligger ca. 700 m mod syd.

Miljøinteresser: Hovedparten af anlægget på Brogård ligger i område med drikkevandsinteresser, mens den nordligste del ligger i område med særlige drikkevandsinteresser.

Geologiske interesser: Brogård ligger i et område med 'særlig geologisk betydning' pga. Øle Å dalen med istidserosion. Den geologiske beskrivelse af området, som udgør Sydbornholm lyder: Et lavtliggende, jævnt bølget område med undergrund af sandsten, skifer og et par områder med gnejs/granit, dækket af istidsdannelse, med markante ådale der skærer sig ned gennem de geologiske lag samt med klint og klitkyster, bag hvilke landskabet er præget af hav- og vindaflejringer.

Interesseområde for naturbeskyttelse og landskab: Området langs Øle Å er i kommuneplanen benævnt 'interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser'. Udpegningen betyder, at almindelig landbrugsdrift kan ske uden rådighedsindskrænkninger men kan indskrænkes, hvis aktiviteterne skader truede, sjældne eller fredede arter, de rekreative oplevelsesmuligheder eller områdets særlige landskabelige værdi. I området søges de økologiske forbindelser styrket ved naturpleje, naturgenopretning og skovrejsning.

Kulturmiljøområde: Brogård er beliggende inden for 'særligt kulturmiljøområde' udpeget omkring ringborgen på Rispebjerg, hvor der er registreret mange fund i forbindelse med bopladsen og fæstningsanlægget. De særlige kulturmiljøer er udpeget i samarbejde med Kulturstyrelsen. Det er områder hvor der er sandsynlighed for, at der gemmer sig værdifulde fund af national betydning i det åbne land. Kortlægningen er sket i samarbejde med landets arkæologiske museer. Udpegningen er bl.a. tænkt som en hjælp til bygherrer og myndigheder, så de i en tidlig fase kan se, om et areal har særlig arkæologisk bevågenhed.

Rekreative interesser: I området findes fritidsfaciliteter i form af Dueodde Golfbane samt kyststien og den særligt gode badestrand ved Sømarken/Strandmarken 2-3 km syd for Brogård. Af kommuneplanen fremgår ingen områder med rekreative interesser tættere på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Brogård fremtræder som en samlet enhed i landskabet, hvor bygningerne er placeret i tilknytning til hinanden. Bornholms Regionskommune vurderer, at udvidelsen i slagtesvineproduktionen ikke vil ændre på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold.

Det er kun ved nybyggeri nødvendigt at tage hensyn til naturbeskyttelseslovens og planlovens regler om bygge- og beskyttelseslinjer. Da der ikke opføres nye bygninger eller ændres udvendigt på de eksisterende, vurderes det, at udvidelsen ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller være en trussel for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

På tidspunktet for indsendelse af ansøgningen var der på Miljøportalen og i kommunens kortmateriale registreret en eng 125 m nord for staldanlægget. Området er imidlertid en del af skoven langs Øle Å, og denne fejlregistrering er derfor rettet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. landskabsinteresser.

5 PRODUKTIONSAPPARATET OG DRIFTEN

I dette kapitel beskrives og vurderes landbrugsarealet, husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødningen.

5.1 HARMONIAREALET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ansøger, Inger Kofoed, ejer landbrugsejendommene Brogård samt Spidsegård og Risenholm. Under Brogård hører også ejendommene Søndre Landevej 222, 3720 Aakirkeby (Billesvang), Søndre Landevej 224, 3720 Aakirkeby (Kølleregård) og Slotsvejen 3, 3730 Nexø (Korreslot). Under Spidsegård hører desuden ejendommen Tjørnebyvejen 6, 3730 Nexø.

Det samlede matrikulære areal udgør 220,67 ha. Heraf er 195,03 ha til rådighed for udbringning af husdyrgødning fra Brogård. De resterende 25,64 ha er fradragsarealer i form af bygningsparceller, veje, fredskov (17,13 ha), beskyttet eller uopdyrket natur m.m.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter derudover 2,50 ha forpagtede arealer, som ligger i tilknytning til bedriftens egne markarealer. Der indgår ikke tredjemandsarealer med husdyrgødningsaftale. Data om arealerne fremgår af Tabel 1.

Tabel 1. Arealer tilhørende ansøger Inger Kofoed, Brogård

Ejerforhold	Gårdnavn/ejer	Adresse	Matrikel	Ejendommens matrikelareal (ha)	Udbringningsareal (ha)
Ejet	Brogård	Søndre Landevej 73, 3720 Aakirkeby	12a Pedersker m. fl.	112,0287	96,68
Ejet	Spidsegård	Poulskervej 9, 3730 Nexø	12a Povlsker m. fl.	35,9631	34,36
Ejet	Risenholm	Gøngeherred 6, 3700 Rønne	21a Nyker m. fl.	72,6828	63,99
I alt ejet				220,6746	195,03
Forpagtet	Jens Preben og Lasse Carsten Jensen (Bækkehald)	Slotsvejen 2, 3730 Nexø	1h Povlsker m.fl.	12,9834	ca. 0,55*
Forpagtet	Mogens Hansen Bohn (Nyvang)	Skolevejen 1, 3730 Nexø	12e Povlsker m.fl.	1,1108	ca. 0,95**
Forpagtet	Henning og Elly Kofoed Sørensen (Engvang)	Poulskervej 5, 3730 Nexø	11h Povlsker	2,1062	ca. 1,00***
I alt forpagtet					ca. 2,50
I alt					197,53

* Del af mark 6 tilhørende Brogård

** Del af mark 13 tilhørende Spidsegård

*** Del af mark 14 tilhørende Spidsegård

Alle udbringningsarealerne anvendes også i nudrift til udbringning af husdyrgødning, idet der er indgået gylleaftaler om tilførsel af svinegylle til arealerne ved Risenholm. Disse aftaler bortfalder i ansøgt drift.

Der er indgået pasningsaftale med ejendommen Baggård om pasningen af jorden ved Risenholm i Nyker. Endvidere er det Baggård, der forestår behandlingen af markerne med pesticider på hele arealet, som drives af Brogård. Beliggenheden af udbringningsarealerne fremgår af kortet i Figur 4.

Figur 4. Beliggenheden af udbringningsarealer til Brogård inkl. Spidsegård og Risenholm

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljøgodkendelsen af Brogård skal omfatte alle ejede og forpagtede arealer drevet under samme CVR-nummer, selvom miljøvurderingerne primært foretages for bedriftens udbringningsarealer (se afsnit 8.2 vedr. påvirkning af omgivelserne med kvælstof og fosfor fra arealerne). For at arealerne kan medregnes som udbringningsarealer kræves, at de dyrkes med afgrøder, som har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium og, at der kan og må udbringes husdyrgødning.

Alle de indtegnede udbringningsarealer ligger uden for fredede områder, skov og § 3 beskyttede arealer. Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder udpeget som nitratklasse 1, 2 eller 3, hvor dyretrykket skal reduceres, eller der skal vælges andre projektilpasninger, der nedsætter udvaskningen af kvælstof tilsvarende. Der kan derfor udbringes husdyrgødning op til det generelle dyretryk på svinebrug på 1,4 DE/ha i gennemsnit.

Bornholms Regionskommune stiller vilkår om, at husdyrgødningen fra den godkendte svineproduktion kun må udbringes på de arealer, som fremgår af denne miljøgodkendelse.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringningsarealerne:

- 3.7.1 Miljøgodkendelsen omfatter de 195,03 ha ejede og de 2,50 ha forpagtede udbringningsarealer, der fremgår af ansøgningskemaet – se Tabel 1 og Figur 4. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte slagtesvineproduktion må kun udbringes på disse arealer på de pågældende bedrifter.
- 3.7.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der så vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for den planperiode, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.7.3 Der må ikke tilføres bedriftens arealer 'anden organisk gødning' som f.eks. spildevandsslam.

5.2 HUSDYRHOLDDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På Brogård er den nuværende, lovlige produktion på 3.000 slagtesvin (32-107 kg) pr. år. Ansøger ønsker at udvide produktionen til 8.000 slagtesvin (30-115 kg) pr. år. Der udvides således med 5.000 producerede slagtesvin svarende til en udvidelse fra 76,92 DE til 236,62 DE, i alt 159,70 DE.

Fordelingen af antal dyr og det samlede antal dyreenheder ved nuværende godkendt drift, efter den ansøgte udvidelse og efter den ansøgte alternative udvidelse fremgår af Tabel 2.

Tabel 2. Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse

Ejendom	Nuværende lovlige produktion		Ansøgt drift	
	Dyr	DE	Dyr	DE
Brogård	3.000 slagtesvin (32-107 kg)	76,92	8.000 slagtesvin (30-115 kg)	236,62

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimal produktion ikke vil være væsentlige virkninger på omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrholdet:

3.3.1 Svinebruget må drives med en produktion på maksimalt 8.000 producerede slagtesvin (30-115 kg) svarende til i alt 236,62 DE.

5.3 STALDINDRETNING, VENTILATION OG RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alle eksisterende stalde og øvrige bygninger bibeholdes uden udvendige ændringer. De to eksisterende staldafsnit (E og H), som tidligere har været anvendt til søer og smågrise, renoveres og indrettes til slagtesvin. Alt eksisterende inventar fjernes, og der opsættes nyt slagtesvineinventar inkl. nye foderkrybber. Desuden foretages ændringer af gulvet, og ventilationssystemet renoveres og tilpasses. På nedenstående foto (Figur 5) ses beliggenheden af de eksisterende stalde og øvrige anlæg.

Figur 5. Oversigt over anlægget på Brogård

Staldindretning

Stald D er indrettet med slagtesvinestier med 50-75 % fast gulv. Stalden er undertryksventileret med luftindtag via vægventiler og udsugning via 4 stk. Ø800 afkast placeret i kip.

Stald E renoveres og indrettes med slagtesvinestier med 50-75 % fast gulv. Stalden er undertryksventileret med luftindtag via vægventiler og udsugning via 2 stk. Ø800 afkast placeret i kip. Ventilationen renoveres i forbindelse med ændringen. Der vil blive opsat et ekstra Ø800 afkast i kip.

Stald G er indrettet med slagtesvinestier med 25-49 % fast gulv. Stalden er undertryksventileret med luftindtag via vægventiler og udsugning via 3 stk. Ø800 afkast placeret i kip.

Stald H renoveres og indrettes med slagtesvinestier med 50-75 % fast gulv. Stalden er undertryksventileret med luftindtag via vægventiler og udsugning via 5 stk. Ø600 afkast, hvoraf 3 er placeret i kip og 2 på tagfladen. Ventilationen renoveres i forbindelse med ændringen. De eksisterende afkast vil blive fjernet og erstattet af 2 stk. Ø800 afkast placeret ved kip.

I Tabel 3 er vist en oversigt over dyrehold og staldtyper med angivelse af antal dyr i de enkelte stalde før og efter udvidelsen. Desuden fremgår antallet af stipladser, der svarer til det maksimale antal dyr på stald.

Tabel 3. Dyrehold og staldtyper i nudrift og ansøgt drift

Stald	Staldtype	Nudrift				Ansøgt drift			
		Dyretype	Dyr pr. år	Stipladser	DE	Dyretype	Dyr pr. år	Stipladser	DE
Slagtesvines tald (D)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	Slagtesvin	2.200	550	56,41	Slagtesvin	2.880	768	85,18
Tidligere sostald (E)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv					Slagtesvin	2.180	581	64,48
Slagtesvines tald (G)	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Slagtesvin	800	200	20,51	Slagtesvin	1.620	432	47,92
Tidligere so- og smågrise-stald (H)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv					Slagtesvin	1.320	352	39,04
I alt			3.000	750	76,92		8.000	2.133	236,62

Rengøring og desinfektion

I nudrift vaskes og desinficeres staldene én gang årligt. I ansøgt drift vil hvert staldafsnit så vidt muligt blive vasket og desinficeret mellem hvert hold slagtesvin. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter også ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

De eksisterende slagtesvinestalde (D og G) er forsynet med lovpligtigt overbrusningsanlæg. Der anvendes lavtrykskøling. Anlægget benyttes efter behov til nedkøling af slagtesvinene i varme perioder. De renoverede staldafsnit (E og H) vil ligeledes blive forsynet med lavtrykskølingsanlæg.

Ventilation

De eksisterende ventilationsanlæg i staldene vil blive renoveret i forbindelse med udvidelsen.

Bedste tilgængelige staldteknologi

De to staldafsnit, der renoveres, indrettes med 50-75 % fast gulv. Med 50-75 % fast gulv opnås en reduktion i ammoniaktabet i forhold til normen for ammoniaktab fra staldanlæg til slagtesvin. Der er imidlertid en øget risiko for svineri på det faste gulv ved en høj andel af fast gulv i stierne, hvilket kan medføre gener i forhold til hygiejnen og den daglige pasning og resultere i behov for ekstra arbejdsforbrug.

Gyllekøling er fravalgt, idet der ikke foretages ændringer i gyllesystemet. Behovet for varme er desuden begrænset i slagtesvinestalde.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune er enig med ansøger i, at det ikke vil være proportionalt at kræve yderligere teknologi installeret i de eksisterende stalde i form af gyllekøling, forsurings- eller luftrensningsanlæg, da stalde ikke renoveres gennemgribende.

På baggrund af ovenstående vurderer Bornholms Regionskommune, at der på Brogård anvendes BAT inden for staldteknologi. Det er desuden beregnet, at ammoniakemissionen fra produktionen ligger under det vejledende emissionsniveau som beskrevet i kapitel 11, hvor yderligere redegørelse for BAT kan ses.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. staldindretning:

- 3.4.1 I de renoverede slagtesvinestalde (E og H) skal stierne indrettes med delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.
- 3.4.2 Gulvtypen i den eksisterende slagtesvinestald (D) skal opretholdes som delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.
- 3.8.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.8.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, foderanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

5.4 PRODUKTION OG OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mængder og næringsstofindhold i husdyrgødningen

Gødningsproduktionen ved den ansøgte udvidelse beregnes i DLBR Plante IT til 4.707 m³ inkl. rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand i gyllebeholder.

Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede gylle fra svineproduktionen på Brogård er beregnet i husdyrgodkendelse.dk for nudrift og ansøgt drift (se Tabel 4). I beregningen af udskilt N og P fra besætningen indgår ansøgers valg af teknologi i stald og lager.

Tabel 4. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i svinegylle før og efter udvidelsen på Brogård

Indhold svinegylle	Nudrift				Ansøgt drift			
	Mængde (m ³)	Kvælstof (kg)	Fosfor (kg)	DE	Mængde (m ³)	Kvælstof (kg)	Fosfor (kg)	DE
Produktion Brogård	1.513	7.421	1.843	76,92	4.707	23.084	5.260	236,62
Gylleaftale i 2015/16	3.059	11.059	3.318	115,62	0	0	0	0
I alt til rådighed	4.572	18.480	5.161	192,54	4.707	23.084	5.260	236,62

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Den producerede gylle fra produktionen vil i ansøgt drift blive opbevaret i den eksisterende gyllebeholder på Brogård med kapacitet til 2.135 m³. Der er ingen forbeholder. Derudover er der kapacitet i gyllekanalerne til i alt 302 m³. Opbevaringskapaciteten er på i alt 2.437 m³.

Beholderne er udført af bestandige og for fugtighed vanskeligt gennemtrængelige materialer og således, at de kan modstå påvirkning fra bl.a. omrøring og tømning. Gyllebeholderen er uden fast overdækning, men den sikres effektivt flydelag ved, at der tilføres snittet halm eller lignende, hvis der ikke dannes et naturligt flydelag. Der føres løbende kontrol med flydelaget i henhold til lovgivningen. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Gyllen ledes direkte fra staldanlægget gennem gyllerør og dykket indløb til gyllebeholder. Pga. terrænforskel mellem stalde og gyllebeholder er der ikke behov for pumpekraft. Afhentning af gylle foretages med sugekran på gyllevogn/lastbilanhænger. Når der ledes gylle til beholderen, overvåges gyllestanden fra stalden.

Gyllebeholderen er tilmeldt beholderkontrol, som udføres minimum hvert 5. år, fordi beholderen er placeret inden for 100 m fra et åbent vandløb. Beholderen er senest kontrolleret i december 2015.

Ejer af slagtesvinebesætningen på Brogård har ledig kapacitet i to gyllebeholdere på hver 2.850 m³ (i alt 5.700 m³) på sin egen ejendom Skovgård, Rønnevej 57, 3730 Nexø. Til disse beholdere vil der fra Brogård blive overført 1.100 m³ gylle.

Den nedlagte møddingsplads anvendes nu som vaskeplads. Vandet fra vask af maskiner og redskaber løber til separat beholder, idet der ved pladsen forefindes to gamle ajlebeholdere. Den største med en kapacitet på 192 m³ benyttes til opsamling af vaskevandet. Beholderen tømmes én gang årligt. Den anden bruges ikke og vil blive fjernet.

Data om de forskellige opbevaringsanlæg kan ses i Tabel 5.

Tabel 5. Opbevaringsanlæg for husdyrgødning til rådighed for produktionen på Brogård

Lager	Kapacitet	Dimension (diameter/dybde)	Materiale	Pumpesystem	Overdækning	Byggeår	Kontrol
Gyllekanaler (G+H)	114 m ³	-	-	-	-	1991	+
Gyllekanaler (E)	70 m ³	-	-	-	-	1973	+
Gyllekanaler (D)	118 m ³	-	-	-	-	1972	+
Muleby gyllebeholder m. omfangsdræn (M)	2.135 m ³	26 m / 4 m (2 m nedgravet)	Betonelementer m. kabler	Dykket indløb	Flydelag	1987	7. juli 2010 og december 2015
Lejet kapacitet i gyllebeholdere (Skovgård)	1.100 m ³ (5.700 m ³)	30 m / 4 m	-	-	Flydelag	-	-
Tidligere ajlebeholder (til vaskevand)	192 m ³	6,5 m x 7,4 m / 4 m	Beton	Dykpumpe v. tømning	Betonlæg	1974	?
Tidligere ajlebeholder (bruges ikke - fjernes)	68 m ³		Mursten	+	Betonlæg	1946?	?
Gyllekapacitet i alt	3.537 m³						

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Gylleproduktionen ved den ansøgte udvidelse på Brogård er beregnet til 4.707 m³ inkl. standardtal for regnvand.

Med en opbevaringskapacitet på 2.437 m³ på Brogård og 1.100 m³ lejet opbevaringskapacitet på Skovgård svarer den samlede opbevaringskapacitet til 3.537 m³/4.707 m³ x 12 måneder = 9,01 måneder, og den krævede 9 måneders opbevaringskapacitet for ejendommens produktion er således opfyldt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det skal sikres at påfyldningspladsen renholdes for spild af gylle.

Kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet på 9 måneder er opfyldt ved den ansøgte drift.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og håndtering af husdyrgødning (vedr. BAT se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning:

- 3.12.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.12.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.12.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.12.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.12.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

5.5 UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anvendelse af husdyrgødningen

Udbringningsarealerne er placeret i tilknytning til ejendommene Brogård, Spidsegård og Risenholm. I nudrift får udbringningsarealerne ved Risenholm tilført husdyrgødning efter gylleaftale med Hans Anker Sode. Denne aftale bortfalder i ansøgt drift.

Ansøger oplyser, at bedriften lever op til principperne for Godt Landmandskab også i forhold til udbringning af husdyrgødningen. Der udbringes således ikke gylle på søn- og helligdage, og de nærmeste naboer tilbydes information inden gylleudkørsel.

BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning

Brogård overholder kravene til udbringning af husdyrgødning og etablering af efterafgrøder i henhold til gældende love og bekendtgørelser. Disse krav omfatter bl.a.:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder i weekends og på helligdage),
- udbringningsmetoder (f.eks. ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Hvert år udarbejdes en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Udbringning af husdyrgødning foregår hovedsageligt med slæbeslanger, men nedfælder anvendes, hvor der er krav om dette.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, og som minimum holdes 2 m bræmmer til vandløb.

Hvor stor ammoniakfordampning og lugtgener, der er fra marker, hvorpå der er udbragt gylle, afhænger af vejrforholdene (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med den ansøgte udvidelse er harmonireglerne fortsat opfyldt på bedriften, idet hele det nødvendige areal (169,0 ha) til udbringning af svinegylle fra 236,62 DE slagtesvin er ejet af ansøger.

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), som en række tiltag. En stor del af de tiltag, der kan reducere ammoniaktabet og nitratudvaskningen i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, er allerede implementeret via husdyrgødningsbekendtgørelsen, der fastsætter generelle regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes. Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning fastsætter normer for gødningstildeling til forskellige afgrøder og krav om indberetning af gødningsforbruget, mens bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag udstikker retningslinjerne for etablering af efterafgrøder og andre former for plantedække. Det er derfor et lovkrav at følge de nævnte tiltag.

Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, er BAT i relation til udbringning af husdyrgødning. Der er derfor ikke efter Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT i relation til udbringning af husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT for udbringningsteknik og, at BAT i relation til ammoniaktab og udvaskning af nitrat er opfyldt, når de generelle lovkrav til håndtering af husdyrgødning overholdes (vedr. BAT se kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning:

- 3.7.3 Der må ikke tilføres bedriftens arealer 'anden organisk gødning' som f.eks. spildevandsslam.
- 3.13.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.13.2 Transport af gylle til opbevaringsbeholder eller udbringningsarealer må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.13.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi og diverse hjælpestoffer. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

6.1 FODER OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fodertyper og -forbrug

Foderet hjemmeblandes, og det består af hjemmeavlet korn og indkøbt tilskudsfoder i nudrift. I ansøgt drift forventes tilskudsfoderet på sigt at blive erstattet af indkøbt sojaskråfoder og vitamin/mineral-mix. Foderet udfodres som vådfoder i alle staldafsnit i nudrift og ansøgt drift.

I nudrift indkøbes der ca. 157 tons tilskudsfoder pr. år. I ansøgt drift vil der blive indkøbt ca. 440 tons tilskudsfoder eller ca. 310 tons sojaskråfoder og ca. 55 tons vitamin/mineral-mix. Udvidelsen af besætningen og en højere slagtevægt i ansøgt drift betyder, at foderforbruget ca. tredobles i forhold til nudrift.

Der anvendes ikke halm i produktionen.

Foderopbevaring

I nudrift og ansøgt drift opbevares indkøbt foder i foderladen (F). Korn opbevares i gastæt silo (K). Den gastætte silo har kapacitet til 700 m³, svarende til 500 tons korn. I ansøgt drift vil der blive indrettet planlager til opbevaring af ca. 500 tons korn i maskinhuset (I).

Fodring i relation til kvælstof- og fosforudskillelse

BAT i forhold til udskillelse af kvælstof er opfyldt, idet hovedparten af stierne har eller får 50-75 % fast gulv. Der anvendes derfor ikke korrektion af foderets proteinindhold i forhold til standardværdien i ansøgt drift.

For at leve op til BAT emissionsniveauet for fosfor vil der blive anvendt en foderkorrektion til reduktion af foderets indhold af fosfor i ansøgt drift. Der er indregnet en foderkorrektion på 4,62 gram P pr. FE_{sv}.

Foderet er tilsat fytase. I høst udtages prøver af kornet til analyse. Fasefodring anvendes ikke pt., da det eksisterende foderanlæg ikke kan håndtere flere forskellige foderblandinger. Foderanlægget vil blive tilpasset således, at der i ansøgt drift kan anvendes fasefodring.

En konsulent udarbejder blandeforskrifter/foderoptimeringer minimum en gang årligt ved ny høst. Denne revideres efter behov f.eks. ved ændring af fodermidler og råvarer i blandingen. I ansøgt drift vil der blive udarbejdet effektivitetskontrol med en opgørelse af foderet hvert kvartal.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der med den nuværende og fremtidige opbevaring og håndtering af foder ikke vil ske en væsentligt øget påvirkning af omgivelserne som følge af besætningsudvidelsen på ejendommen.

Ansøger har valgt teknologier i staldene og ikke valgt reduceret tildeling af råprotein til svinebesætningen som virkemiddel til at opfylde kravet til reduktion af ammoniakfordampningen fra anlægget. Beregningen af udskilt N fra dyrene er således gennemført med udgangspunkt i normtal, og der er ikke stillet vilkår til foderets indhold af råprotein (se nærmere om anvendelse af BAT i Kapitel 11).

Ved udbringning af husdyrgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil fosfortilførslen til udbringningsarealerne for flere husdyrtyper, heriblandt svin, overstige afgrødernes behov, som typisk ligger på 20-25 kg P/ha. Ved en fortsat ophobning af fosfor i landbrugsjorden stiger risikoen for tab til vandmiljøet.

Det er Miljøstyrelsens opfattelse, at den mest omkostningseffektive metode til at komme nærmere fosforbalance på landbrugsarealerne er at reducere tilførslen af fosfor gennem fodringsteknikker, der mindsker husdyrgødningens indhold af fosfor.

Brogård bliver med denne miljøgodkendelse pålagt restriktioner i forhold til fodringen for at nedsætte mængden af udskilt fosfor. Der stilles således vilkår om den totale mængde fosfor ab dyr fra anlægget svarende til den beregnede emissionsgrænseværdi for fosfor (se yderligere i kapitel 11). Ved en maksimal tildeling på 4,62 g P pr. FE_{sv} til slagtesvinene i ansøgt drift overholder ansøger BAT-emissionsniveauet for fosfor.

Bornholms Regionskommune har stillet vilkår om, at det nuværende fodringsanlæg tilpasses senest ved ibrugtagning af miljøgodkendelsen for at muliggøre en yderligere justering af foderet til svinenes behov i forskellige vægtklasser. Kommunen vurderer ud fra ovenstående, at der samlet set anvendes BAT inden for foderteknologi til svin.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. foder:

- 3.5.1 Den totale mængde fosfor ab dyr pr. år - beregnet som kg P ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin - skal være mindre end emissionsgrænseværdien for fosfor på 5.276 kg P.
- 3.5.2 For at opfylde vilkåret må der maksimalt tildeles 4,62 g P/FE_{sv} i slagtesvinefoderet eller en anden kombination af værdierne i nedenstående tabel, som gør, at vilkåret samlet set overholdes:

kg P ab dyr pr. slagtesvin = ((afgangsvægt - indgangsvægt) x FE_{sv} pr kg tilvækst x g fosfor pr. FE_{sv}/1000) - ((afgangsvægt - indgangsvægt) x 0,0055 kg P pr kg tilvækst)

Faktor	Værdi (ansøgt drift)
Antal producerede slagtesvin	8.000
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	115
FE _{sv} pr. kg tilvækst	2,86
Gram P pr. FE _{sv}	4,62

- 3.8.6 Det eksisterende fodringsanlæg skal senest ved ibrugtagning af denne miljøgodkendelse tilpasses således, at flere forskellige foderblandinger kan håndteres, og fasefodring kan anvendes.

6.2 VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens vandforsyning er fra egen brønd. Vandforbruget forventes at stige med ca. 2.850 m³ i ansøgt drift. Det beregnede vandforbrug til forskellige formål i nudrift og i ansøgt drift fremgår af skemaet (Tabel 6).

Tabel 6. Forbrug af vand til dyr og rengøring

Vandforbrug (m ³)	Nudrift	Ansøgt drift
Drikkevand	1.500	4.000
Vask af staldanlæg	30	160
Overbrusning i stalde	100	320
Vask af maskiner m.m.	100	100
I alt	1.730	4.580

Vandbesparende foranstaltninger

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand, og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. For at spare på vandet til rengøring og for at lette den efterfølgende vask i-blødsættes staldene inden vask.

Vandinstallationerne efterses løbende for at hindre unødigt spild som følge af utætheder m.m.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at det beskrevne vandforbrug ligger på et rimeligt niveau i forhold til ejendommens produktion. Det vurderes, at Brogård ved overholdelse af det stillede vilkår 3.8.4 og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser i vandforbruget lever op til principperne om anvendelse af BAT (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. vand:

3.8.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.

6.3 ENERGI

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

EI

Elforbruget i nudrift er ifølge regnskabstal på 24.000 kWh pr. år. Det årlige elforbrug forventes i ansøgt drift at stige til ca. 64.000 kWh pr. år.

Energi anvendes primært til ventilation, foderproduktion og lys. I ansøgt drift øges energiforbruget som følge af udvidelsen i produktionen.

El til ventilation i ansøgt drift vil ikke stige proportionalt med udvidelsen, idet ventilationsanlæggene vil blive ændret til ny type lavenergiventilation.

Diesel og fyringsolie:

Forbruget af dieselolie i nudrift er ifølge regnskabet ca. 19.000 liter. Olien anvendes til markdriften. Der anvendes kun i begrænset omfang dieselolie til udtørring af stalde. Det årlige forbrug af dieselolie forventes ikke at stige i ansøgt drift.

Der er placeret en dieselolietank på 5.900 liter i maskinhuset (I). Tanken er af stål og fra 2011. I maskinhuset er der støbt gulv uden afløb.

Stuehuset opvarmes vha. biobrændselsfyr placeret ved forrummet (J).

Energibesparende foranstaltninger

Ventilationsanlæggene renoveres i ansøgt drift. Der vil blive opsat nye lavenergityper ved udskiftning af ventilatorer. I forbindelse med vask af de enkelte stalde vil ventilationen samtidig blive rengjort for at sikre optimal drift. Ligesom der vil blive gennemført regelmæssige tilsyn og vedligehold af anlægget.

Ved behov for udskiftning af lysstofarmaturer i et staldafsnit vil der formentlig blive opsat energibesparende LED-belysning.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det beskrevne energiforbrug vurderes at ligge under det forventede i forhold til ejendommens produktion (10-12 kWh/slagtesvin).

Oplagring af diesel og anden olie i tanke skal opfylde reglerne i olietankbekendtgørelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at der i forbindelse med driften på Brogård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af energi minimeres mest muligt, samtidig med at produktionen kan foregå rentabelt. Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Brogård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. energi:

- 3.8.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.18.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 3.18.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.18.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.18.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand

6.4 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Opbevaringsstederne for de nævnte hjælpestoffer fremgår af anlægstegningen i bilag 1.

Veterinærmedicin

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra besætningsdyrlægen. Medicinen opbevares i forrummet (J) eller på kontoret (N).

Rengørings- og desinfektionsmidler

Desinfektion anvendes efter vask af et staldafsnit. Forbruget er begrænset. Desinfektionsmidler og eventuelle rengøringsmidler opbevares i forbindelse med forrummet (J) eller på kontoret (N).

Olieprodukter

Olieskift på traktorer/maskiner foretages i værkstedet (C). Olie opbevares i tank i maskinhus (I), hvor der er støbt gulv uden afløb.

Såsåed, handelsgødning og pesticider

Indkøbt såsåed og handelsgødning opbevares i maskinhuset (I). Pesticider opbevares i særskilt kemikalierum placeret i værkstedet (C). Rummet er aflåst, og der er støbt gulv uden afløb.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte hjælpestoffer håndteres forsvarligt og, at der ved overholdelse af de gældende regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. råvarer og hjælpestoffer:

- 3.8.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.20.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

7 EMISSIONER, GENER OG RESTSTOFFER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAK

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det samlede ammoniaktab i form af ammoniakemission fra staldanlæg og lagre beregnes ud fra størrelsen og typen af husdyrholdet, indretning af staldene inkl. miljøteknologi, fodersammensætningen og typen af lagre til opbevaring af husdyrgødningen.

Udvidelsen af slagtesvineproduktionen på Brogård medfører en stigning i ammoniakemissionen for anlægget som helhed på ca. 1.800 kg N i forhold til nudrift. I ansøgt drift er ammoniakemissionen beregnet til 2.684,91 kg N. Den beregnede ammoniakemission skal være mindsket med 30 % i forhold til norm for stalddtype og fodring 2005/06. Dette krav er opfyldt med 518,21 kg N mere end nødvendigt (se Tabel 7 for beregninger i husdyrgodkendelse.dk).

Tabel 7. Opgørelse af ammoniakemissionen fra svineproduktionen på Brogård efter udvidelse

Ansøgning	Emission i nudrift	Emission efter udvidelse	Meremission efter udvidelse	Nødvendig reduktion i forhold til det generelle krav
Ansøgt drift	882,99	2.684,91	1.801,92	+518,21

BAT emissionskravet beregnes Husdyrgodkendelse.dk til 2.941,34 kg N. Ammoniakemissionskravene er dermed opfyldt for den ansøgte produktion.

Beskrivelse af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Staldene der renoveres i ansøgt drift vil blive indrettet med 50-75 % fast gulv til begrænsning af ammoniakfordampningen.

Der anvendes ikke foderoptimeringstiltag til begrænsning af ammoniakfordampningen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden og
2. et krav om maksimal total- eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i afsnit 8.1).

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav:

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste stalddsystem mht. ammoniakfordampning i 2005/2006. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser eller ændringer i dyretype i eksisterende eller nye stalde samt for stalde, der renoveres. Kravet kan gennemføres ved reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye/renoverede anlæg.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at indrette de to tidligere sostalde, der ombygges til opstaldning af slagtesvin, med gulvtypen 50 – 75 % fast gulv. Dette sikrer, at ammoniaktabet fra stalde og lagre på Brogård reduceres med ekstra 518,21 kg N i ansøgt drift i forhold til, hvad der er krævet for at overholde ammoniakreduktionskravet på 30 %. Tiltagene betyder desuden, at BAT-emissionskravet er overholdt – se nærmere ang. beregningerne i Kapitel 11.

Der forefindes ikke ammoniakfølsom natur i umiddelbar nærhed af anlægget på Brogård, som betinger yderligere reduktion i ammoniakemissionen i forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav og BAT emissionsniveauet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. ammoniak:

- 3.4.1 I de renoverede slagtesvinestalde (E og H) skal stierne indrettes med delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.
- 3.4.2 Gulvtypen i den eksisterende slagtesvinestald (D) skal opretholdes som delvis spaltegulv med 50-75 % fast gulv.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I ansøgningssystemet på husdyrgodkendelse.dk beregnes den samlede lugtemission fra staldanlægget ud fra antallet af stipladser, som er et mål for det maksimale antal svin på stald til ethvert tidspunkt, gennemsnitsvægten for slagtesvinene og tabelværdien for lugtemission pr. ton slagtesvin ved den aktuelle gulvtype.

Beregningen i ansøgningssystemet af lugtspredningen efter gennemførelse af udvidelsen på Brogård viser, at lugtgenekriteriet er overholdt, da der hverken er byzone, samlet bebyggelse eller nabobeboelser inden for 1,2 gange geneafstanden, se nedenstående Tabel 8.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret	Ukorrigeret	Korrigeret	Korrigeret	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
			geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)	geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)			
+ Søndre Landevej 71	0	NY	159,47	87,59	159,47	87,59	735,83	Ja	Ja
+ Pederskervejen 41	0	NY	159,47	87,59	159,47	87,59	620,82	Ja	Ja
+ Pedersker - Trekanten	0	NY	355,84	143,42	355,84	143,42	816,07	Ja	Ja
+ Pedersker	0	NY	483,80	190,27	483,80	190,27	1.017,78	Ja	Ja

Nærmeste enkeltbeboelse er Pederskervejen 41. Der er placeret 4 beboelser/ejendomme tættere på Brogård, men disse er enten ejet af ansøger (Søndre Landevej 222 og 224) eller landbrugsejendomme (Søndre Landevej 75 og 77).

Nærmeste byzone er Pedersker og nærmeste samlede bebyggelse er "Trekanten" umiddelbart syd for Pedersker. Der er mere end 600 m til enkeltbeboelse, som ikke ligger på en landbrugsejendom, 785 m til samlet bebyggelse og 975 m til byzone. Husdyrgodkendelse.dk beregner en samlet ukorrigeret geneafstand på hhv. 159,47 m, 355,84 m og 483,80 til de tre typer beboelse. Lugtgenekravet er dermed overholdt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbe-

kendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i forskellige områdetyper, for at de definerede lugtgenekriterier er overholdt (se Tabel 8 i "Miljøteknisk redegørelse").

Lugtgenefstandene med udgangspunkt i den nuværende og den ansøgte fremtidige produktion på Brogård er beregnet i henhold til både Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel (Ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002). Beregningen er baseret på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for, hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

Systemet viser ved endt beregning det resultat, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg. For Brogård angiver den ny lugtmodel den længste geneafstand i forhold til alle omboende, hvorfor det er disse afstande, der vil være gældende.

Uanset beregningsmetode indgår staldanlæg, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden, ikke i lugtberegningen. Alle staldanlæg på Brogård ligger længere væk end 1,2 gange den beregnede geneafstand i forhold til enkeltbeboelse, boliger i samlet bebyggelse og i byzone, og det elektroniske ansøgningssystem har derfor automatisk bortscreenet disse anlæg ved lugtberegningen.

Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen af dyreholdet på Brogård ikke vil betyde væsentlige gener for naboer i området omkring ejendommen. Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Brogård, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt dyrehold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og transport af husdyrgødning.

Ca. 2/3 af den producerede svinegylle vil blive opbevaret på Brogård – dels i gyllekanaler/forbeholder og dels i gyllebeholderen beliggende mellem ejendommen og skoven. Beholderen er ikke forsynet med fast overdækning men dækket af tæt overdækning i form af naturligt flydelag. Pga. beholderens placering bag ejendommen og langt fra omboende forventes det ikke, at opbevaringen af gylle på ejendommen vil give anledning til lugtgener i området.

Lugtemissionen fra husdyrbruget afhænger i høj grad af driften. Det stillede vilkår om renholdelse og god staldhygiejne skal bidrage til at begrænse lugtgenerne.

Hvis det viser sig, at omkringboende oplever væsentlige lugtgener ud over det forventelige, giver det stillede vilkår 3.6.1 kommunen mulighed for efterfølgende at kræve, at ansøger gennemfører lugtreducerende tiltag.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lugt:

- 3.6.1 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.
- 3.11.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

7.3 STØJ

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støj vil kunne forekomme dagligt fra ventilationsanlægget i staldene, ved formaling af korn og fremstilling af foder samt ved transporter til og fra ejendommen. Desuden ved tørring af egen avl af korn i høst og ved fyldning af kornsilo.

I det ansøgte vil der blive en øget transport. Den øgede transport vil være med gylle, korn og dyr. Den øgede transport består af ca. 110 transporter af gylle, 60 transporter af korn og 9 transporter af dyr.

Ansøger mener, at ejendommens placering og afstand i forhold til offentlig vej og naboer gør, at eventuel støj fra produktionsanlægget ikke vil genere naboer og forbipasserende.

Driftsperiode for støjkilder

Ventilationen er i drift hele døgnet. Foderfremstilling og gylleudslusning foregår i dagtimerne.

Transporter til og fra ejendommen vil primært forekomme i dagtimerne. I høstperioden vil transporten til og fra ejendommen dog foregå i det tidsrum af døgnet, hvor der høstes.

Tiltag mod støj

Ventilationsanlægget vedligeholdes, og anlæggets nye ventilatorer vil være mere støjsvage.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Brogård overholder miljøstyrelsens vejledende faste støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

På baggrund af afstanden til omkringboende vurderer Bornholms Regionskommune, at produktionsanlægget ikke giver anledning til væsentlige støjgener. Placering af anlægget til foderfremstilling indendørs minimerer desuden risikoen for gener fra en væsentlig daglig støjkilde ved produktionen.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern transport. Trafikken til og fra Brogård foregår ad offentlig vej, Søndre Landevej og derefter ad privatvej til ejendommen. Den øgede transport vurderes dog ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsbedrift.

Bornholms Regionskommune vurderer derfor i lighed med ansøger, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbipasserende.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støj:

3.14.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid*
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	1 time
	22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi**	22.00-07.00	55	

* Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden

** Maksimalværdierne af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A) på opholdsarealer ved nærliggende nabobeboelser

- 3.14.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.14.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.14.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.14.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjbe-regningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støvudvikling kan primært forekomme i dagtimerne ved levering af foder og formaling af korn. Foderet udfodres som vådfoder, hvorfor der ikke vil være gener i forbindelse med blanding og udfodring. Foder leveret til ejendommen i løsvægt tippes af i en korngrav i foderladen eller i maskinhus (bygning I) - se anlægstegning i bilag 1. Der anvendes ikke halm i produktionen. Intern kørsel på grusveje forekommer, men langt fra omboende.

Ansøger anser risikoen for, at der opstår støvgener for omkringboende eller forbipasserende, for begrænset, da de potentielle primære støvkilder håndteres indendørs og pga. afstanden til offentlig vej og naboer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med den beskrevne indendørs håndtering af foder og - ved levering i silo - skærmet af beplantning og langt fra naboer og veje er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at risikoen for væsentlige støvgener vil være begrænset.

Det vurderes således generelt, at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokale gener. Samlet vurderer kommunen, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen.

Dog henvises der til god landmandspraksis, at al intern transport samt transport til og fra ejendommen skal foregå ved hensynsfuld kørsel for at begrænse støvgener. Alle aktiviteter på ejendommen skal planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støv:

- 3.15.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er opsat udendørs belysning i form af en lampe i gavlen på værkstedet (bygning C – se anlægstegning i bilag 1).

I nudrift og ansøgt drift vil der være lys i staldene i dagtimerne inden for normal arbejdstid. Lyset kan være tændt i staldafsnittene i op til 8 timer pr. dag, idet der er lovkrav om en lysstyrke på min. 40 lux i min. 8 timer pr. dag.

Brogård ligger med mere end 300 m's afstand til nabobeboelser og offentlig vej. Ansøger mener derfor, at belysningen på ejendommen ikke vil være til gene for naboerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene og uden for værkstedet ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbi passerende eller være i strid med de landskabelige hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Generel forebyggelse og skadedyrsbekæmpelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Fluegener:

Der foretages fluebekæmpelse med rovfluer, og dette vil også være tilfældet i ansøgt drift.

Rottebekæmpelse:

Der holdes opryddet omkring bygningerne, som vedligeholdes, således at rotternes leveforhold begrænses. Der opretholdes en god staldhygiejne, og gødningen håndteres hensigtsmæssigt. Hvis rotter observeres, opsætter kommunen rottekasser med gift og forestår tilsynet med dem.

Der er desuden katte udendørs.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har de seneste år ikke observeret eller fået anmeldelser om rottetilhold.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes fluer, rotter og mus vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene 3.16.1 og 3.16.2 i denne miljøgodkendelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. skadedyr:

- 3.16.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.16.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Hovedadgangsvejen til Brogård er en 650 m lang privatvej fra Søndre Landevej.

Transport af dyr til og fra ejendommen og gylle til udbringningsarealerne er de primære transportopgaver på Brogård. I forbindelse med udvidelsen vil det især være antallet af transporter med foderkorn fra egne arealer til ejendommen og gylle til opbevaring i lejet beholder og til udbringningsarealerne, som øges.

Oplysning om til- og frakørselsforholdene for ekstern og intern transport fremgår af Figur 6.

Figur 6. Transportveje for dyr, foder og husdyrgødning til og fra Brogård

Dyr til ejendommen: I nudrift leveres der dyr til ejendommen hver 3. uge, i alt 17 transporter pr. år. I ansøgt drift vil der blive leveret dyr til ejendommen hver 2. uge, i alt 26 transporter pr. år. Transporterne finder sted inden for normal arbejdstid.

Dyr fra ejendommen: I nudrift afhentes dyr til slagteri hver uge, dvs. 52 transporter. Transporten sker i tidsrummet fra kl. 04 til 14. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Døde dyr: Der afhentes døde dyr 1 til 2 gange pr. uge i alt ca. 78 transporter årligt. Transporten sker normalt mellem kl. 06 og 12. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Foder til ejendommen: I høstperioden (august-september) er der ca. 60 transporter af korn til ejendommen. Transporten vil foregå i det tidsrum af døgnet, hvor der høstes. I ansøgt drift skal der leveres mere korn til ejendommen i løbet af året. Disse transporter af indkøbt korn vil udgøre ca. 30 stk. pr. år.

Indkøbt foder: I nudrift indkøbes tilskudsfoder hver måned. I ansøgt drift leveres tilskudsfoder eller sojaskrå og vitamin/mineral-mix hver måned. Transporterne vil være i tidsrummet kl. 07 til 16 på hverdage. Der sker ingen ændring i ansøgt drift, idet der leveres større mængder pr. gang.

Dieselolie: I alt 4 transporter pr. år. Der sker ingen ændring i ansøgt drift. Transporterne finder sted inden for normal arbejdstid.

Handelsgødning og kemikalier: I alt 3 transporter pr. år. Der sker ingen ændring i ansøgt drift. Transporterne finder sted inden for normal arbejdstid.

Husdyrgødning: I nudrift er der ca. 80 transporter i forbindelse med udbringning af gylle. I ansøgt drift øges antallet af transporter til i alt ca. 190 stk. inkl. flytning af gylle til anden beholder.

Udbringningsarealerne er placeret i tilknytning til ejendommene Brogård, Spidsegård og Risenholm. Kørsel af gylle til udbringningsarealerne ved Risenholm foretages med lastbil. Det samme gælder for flytning af gylle til og fra beholderen på Skovgård (Rønnevej 57, 3730 Nexø). Transport af gylle gennem tættere bebygget område vil generelt blive foretaget med lastbil. Transport til Skovgård kan dog ske uden om tættere bebygget område. Udover til Risenholm og Skovgård kan transporter til arealer ved Spidsegård/Tjørnebygård blive foretaget med lastbil.

I Tabel 9 er en oversigt over det samlede antal transporter før og efter udvidelsen.

Tabel 9. Ekstern transport til og fra Brogård – antal læs/år

Type af transport	Nuværende produktion	Efter udvidelse	Ændring
Dyr til ejendommen	17	26	+9
Dyr fra ejendommen	52	52	0
Døde dyr fra ejendommen	78	78	0
Foderkorn	30	90	+60
Indkøbt tilskudsfoder	12	12	0
Dieselolie	4	4	0
Gylleflytning/-udbringning	80	190	+110
Anden transport	3	3	0
Total	276	455	+179

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Brogård ligger 650 m fra den offentlige vej, Søndre Landevej, og adgangsforholdene til og fra ejendommen vurderes som gode.

Tabel 9 viser omfanget af nuværende og skønnede transporter til og fra ejendommen efter udvidelsen. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende, når det ikke er angivet som et vilkår. I forbindelse med udvidelsen er der regnet med en stigning i det totale antal transporter til og fra ejendommen på ca. 65 % især som følge af ekstra bortkørsel af gylle og tilkørsel af foderkorn.

Brogård ligger ikke i nærheden af tættere bebyggede områder. Da hovedparten af transporterne til og fra ejendommen vil foregå med lastbiler og inden for normal arbejdstid, vurderer Bornholms Regionskommune, at omfanget af transporter til og fra ejendommen efter udvidelsen ikke vil påføre omkringboende væsentlige gener.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. transport:

- 3.13.2 Transport af gylle til opbevaringsbeholder eller udbringningsarealer må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.

7.8 OVERFLADEVAND OG SPILDEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nudrift vaskes staldene minimum én gang årligt. I ansøgt drift vil staldafsnittene som udgangspunkt blive vasket inden indsættelse af et nyt hold grise. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Der er intet sanitært spildevand fra staldene.

Vask af maskiner og redskaber foretages på vaskepladsen, som tidligere har fungeret som møddingsplads (L). Vaskevandet opsamles i en tidligere ajlebeholder på 192 m³, der tømmes ca. en gang om året.

Mængden af vaskevand fra produktionen før og efter udvidelsen fremgår af Tabel 10.

Tabel 10. Typer og mængder af restvand fra produktionen på Brogård

Vand (m ³)	Nudrift	Ansøgt drift
Vask af stalde, overbrusning og vandspild*	30	160
Vask af maskiner og redskaber**	100	100
I alt	130	260

*Vaskevand m.m. indgår i normen for svinegylle

**Opsamles i særskilt beholder

Vandafledning

Vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder. Der er taget højde for mængderne af vaskevand, vand til overbrusning og drikkevandsspild fra staldene ved beregning af den nødvendige opbevaringskapacitet for gylle.

Vandet fra vaskepladsen opsamles i en særskilt beholder. Vaskepladsen anvendes ikke til påfyldning af pesticider og rengøring af sprøjteudstyr. Dette foretages i marken.

Der har tidligere været tagrender på alle bygninger. Nye omfangsdræn er under etablering. Regnvand fra tagene ledes til dræn.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ansøger har redegjort for, at der ikke forekommer sanitært spildevand fra driftsbygningerne.

Som beskrevet i afsnit 5.4 "Produktion og opbevaring af husdyrgødning" er det beregnet, at kapaciteten i ejendommens opbevaringsanlæg er tilstrækkelig til at kunne rumme de givne mængder svinegylle og restvand i ansøgt drift, idet der lejes opbevaringskapacitet i gyllebeholder på Rønnevej 57 hos ejer af besætningen på Brogård.

Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af de beskrevne mængder restvand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Idet påfyldning af pesticider og vask af sprøjte foregår i marken, og en del af markerne desuden drives fra anden ejendom, er der ikke risiko for tilledning af pesticidrester til opbevaringsanlægget. Da der kun i begrænset omfang foretages vask af redskaber og maskiner på vaskepladsen, vurderer Bornholms Regionskommune, at der ikke er behov for etablering af olieudskiller ved pladsen.

Bornholms Regionskommune gør opmærksom på, at der ved ændring af afledningen af tagvand skal indhentes tilladelse til udledning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. overfladevand og spildevand:

- 3.17.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.17.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.17.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet inden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.17.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fast affald

Alt affald samles, sorteres og afleveres til BOFA.

Affaldet omfatter forbrændingseget affald i form af emballage fra mineraler, gødning m.m. Den samlede mængde brandtbart affald er ca. 50 m³ pr. år. Spraydåser og glasaffald bl.a. i form af lysstofrør og tomme medicinflasker fra produktionen udgør ca. 100 kg pr. år. Mængden af forbrændingseget affald forventes øget til ca. 130 m³ pr. år, mens mængden af spraydåser og glasaffald forventes øget til ca. 250 kg pr. år.

Derudover er der en begrænset mængde jern- og metalaffald (ca. 500 kg pr. år). Dette affald afleveres eller afhentes af en produkthandler.

Der foretages ikke ændringer i håndtering af fast affald i ansøgt drift.

Olie og kemikalieaffald

Mængden af olieaffald er begrænset. Olie opsamles i en lukket tromle placeret i værkstedet (C) på støbt gulv uden afløb. Olieaffald afhentes af Fugato.

Kemikaliedunke vaskes og samles. De opbevares i lukkede poser i værkstedet (C) og afleveres til BOFA. Eventuelle pesticidrester opbevares i original emballage sammen med øvrige pesticider i kemikalierummet placeret i værkstedsbygning (C). Rester afleveres til leverandøren af produktet eller til BOFA.

Der sker ingen ændringer i ansøgt drift.

Veterinærmedicin

Eventuelle medicinrester opbevares i stalden i forrummet (J) eller på kontoret (N) og tages retur af dyrlæge eller afleveres på apotek. Der vil ikke ske ændringer i ansøgt drift.

Animalsk affald

I nudrift er der en dødelighed på ca. 4 % blandt slagtesvinene, svarende til ca. 120 stk. pr. år.

I ansøgt drift forventes dødeligheden reduceret til 3 % som følge af de forbedringer, der gennemføres i forbindelse med renovering af staldanlægget. En dødelighed på 3 % i ansøgt drift svarer til ca. 240 stk. pr. år.

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) bortskaffes løbende til Daka SecAnim A/S. Afhentningsstedet for døde dyr er placeret i et sving på privatvejen ca. 50 m fra Søndre Landevej (se Figur 7). Kadaverne placeres på et hævet underlag og overdækkes med en kappe.

Figur 7. Placering af afhentningssted for døde dyr

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ.

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og der skal derfor føres registrering over affaldsproduktionen og håndteringen efter de gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes nedenstående vilkår (3.19.1 - 3.19.8, 3.20.2 og 3.20.4) vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Brogård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. affald:

- 3.19.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.19.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.19.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativer (haveaffald).
- 3.19.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.19.5. Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr, og under sådanne forhold, at opbevaringen ikke medfører risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.19.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.19.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.20.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.20.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

8 PRODUKTIONENS MILJØPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives og vurderes, i hvor høj grad ammoniak fra anlægget og udbringningsarealerne påvirker beskyttet natur og sårbare arter. Desuden beskrives og vurderes påvirkningen af overfladevand og grundvand pga. tab af kvælstof og fosfor fra driften af markerne.

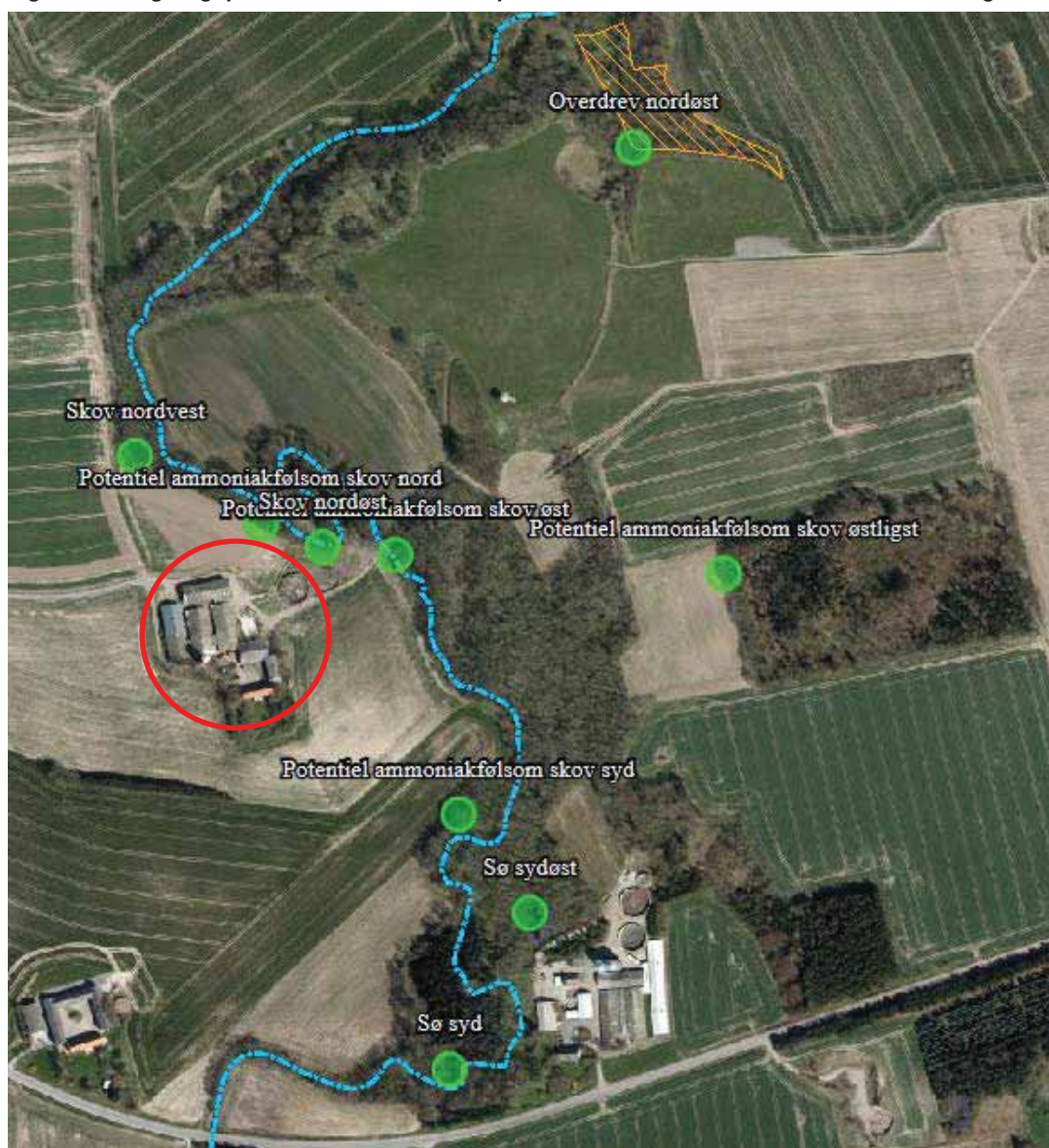
8.1 AMMONIAKDEPOSITION-PÅVIRKNING AF NATUR OG BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ammoniakdeposition fra anlægget

Ammoniakemission fra anlægget på Brogård bevirker, at omkringliggende naturområder vil blive påvirket ved nedfald af ammoniak. I husdyrgodkendelse.dk er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og skove i området ved Brogård. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 8.

Figur 8. Beregningspunkter for ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Brogård

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter ved produktionen i ansøgt drift kan ses i Tabel 11. Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift - og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager. Beregning af merdepositionen er foretaget i forhold til den nuværende tilladte produktion fra før 1. januar 2007, da der ikke er foretaget udvidelser eller ændringer inden for de seneste 8 år.

Tabel 11. Beregnet ammoniakdeposition i ansøgt drift til kategori 1-, 2- og 3-natur omkring Brogård og til potentielt ammoniakfølsomme skove samt søer beliggende inden for 300 m. Fra husdyrgodkendelse.dk (skema 83914)

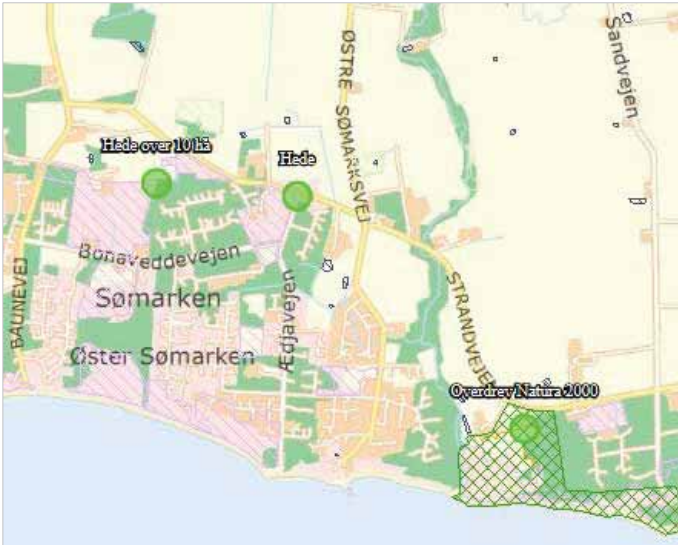
Navn	Kategori ▲	Opretter	Kumulation	Ruhed	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
Overdrev Natura 2000	1	Myndighed	En ejendom	Mk	+0,0	0,0
Hede over 10 ha	2	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,0
Potentiel ammoniakfølsom skov nord	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+5,4	8,9
Hede	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,0	0,0
Overdrev nordøst	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,2	0,4
Sø syd	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,1	0,2
Sø sydøst	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,3	0,5
Potentiel ammoniakfølsom skov øst	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+3,6	6,0
Potentiel ammoniakfølsom skov syd	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,0	1,6
Potentiel ammoniakfølsom skov østligst	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,8	1,2
Skov nordøst	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+7,2	12,7
Skov nordvest	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+1,8	2,8

I skemaet benævnes de to søer og de potentielt ammoniakfølsomme skove kategori 3-natur. I henhold til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug omfatter kategori 3-natur ikke søer og kun i visse tilfælde skove. Af programtekniske grunde og for at kunne foretage beregning af ammoniakdeposition til søerne og skovene, er de alle medtaget under denne kategori.

Nærmeste Natura 2000 område er nr. 188 "Dueodde" (habitatområde nr. 164) beliggende ca. 2,4 km syd for Brogård. Nærmeste beskyttede natur i Natura 2000 området er et overdrev ca. 2,5 km fra ejendommen. Totaldeposition og merdeposition beregnes i Husdyrgodkendelse.dk begge til 0 kg N/ha/år.

Nærmeste hede større end 10 ha er beliggende ved Øster Sømærken ca. 2,2 km sydvest for ejendommen. Totaldeposition og merdeposition beregnes i husdyrgodkendelse.dk begge til 0 kg N/ha/år (se kort i Figur 9).

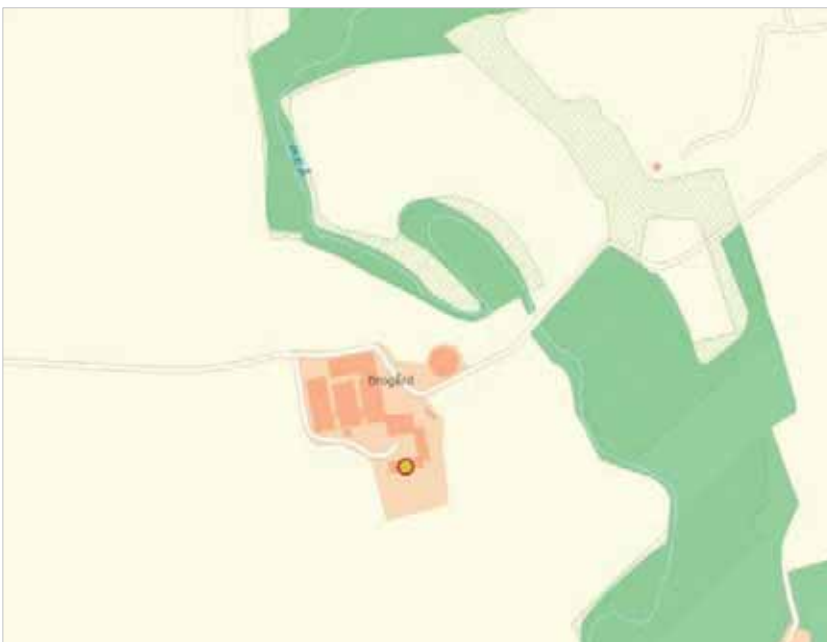
Figur 9. Beregningspunkter til kategori 1-, 2- og 3-natur syd for Brogård

Ca. 535 m nordøst for anlægget ligger et beskyttet overdrev på 0,7 ha. Totaldeposition og merdeposition til overdrevet beregnes i husdyrgodkendelse.dk til hhv. 0,4 og 0,2 kg N/ha/år.

Skovstrækningen langs Øle Å nord, syd og øst for Brogård er udpeget som potentielt ammoniakfølsom. Skoven er beliggende inden for 250 m fra staldanlægget. I husdyrgodkendelse.dk beregnes en totaldeposition og merdeposition til skovområdet nord for staldanlægget på op til hhv. 12,7 og 7,2 kg N/ha/år. Til skoven mod øst beregnes total- og merdepositionen til hhv. 6,0 og 3,6 kg N/ha/år. Til skoven mod syd beregnes total- og merdepositionen til hhv. 1,6 og 1,0 kg N/ha/år. Der er endnu en potentielt ammoniakfølsom skov placeret inden for 500 m af staldanlægget mod øst. Totaldeposition og merdeposition til denne skov beregnes i husdyrgodkendelse.dk til hhv. 1,2 og 0,8 kg N/ha/år. Se kort over udpeget potentielt ammoniakfølsom skov i Figur 10).

Figur 10. Potentielt ammoniakfølsom skov ved Brogård - grøn skravering (fra Danmarks Miljøportal)

Inden for 1.000 m fra ejendommen er der registreret 6 beskyttede søer/vandhuller. De to nærmeste ligger hhv. 340 m og 410 m fra ejendommen. Totaldeposition og merdeposition til søerne beregnes i husdyrgodkendelse.dk til hhv. 0,5 og 0,3 kg N/ha/år og 0,2 og 0,1 kg N/ha/år.

Ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning

Ved udbringning af husdyrgødning følges reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, dvs. nedfældning af gylle på sort jord og græs, og slangeudlægning af gylle til vintersæd.

Randzonen er ophævet, og arealerne, hvor udlægning af 10 m randzoner var krævet, forventes at blive dyrket fremadrettet. Langs vandløb og søer med krav om 2-m bræmmer vil denne afstand blive overholdt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. I disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktion kan give anledning til udslip af ammoniak og kan derfor påvirke især næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, renholdelse, håndteringen af husdyrgødningen m.v.

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder:

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 1. januar 2007, dog højst en 8-årig periode.

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering i særlige tilfælde stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Brogård

Kategori 1-natur:

Med en beregnet totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år fra anlægget på Brogård til overdrevsarealet beliggende i Natura 2000-område 188 'Dueodde' er kravet til maksimal totaldeposition til kategori 1-natur overholdt. Inden for nærmere definerede afstande af kategori 1-naturområdet ligger der desuden kun ét andet større husdyrbrug, som kan give anledning til yderligere ammoniakdeposition. Kravet til den maksimale totalbelastning fra Brogård er derfor 0,4 kg N/ha/år.

Kategori 2-natur:

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Det er beregnet, at hedearealet 2,2 km syd for Brogård efter udvidelsen vil blive påvirket med en totaldeposition fra husdyrproduktionen på 0,0 kg N/ha/år. Kravet er derfor overholdt.

Kategori 3-natur:

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser³. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget i løbet af de seneste 8 år, dog ikke tidligere end 1. januar 2007.

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er et overdrev beliggende ca. 535 m nordøst for anlægget. Totaldepositionen til dette er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til maksimalt 0,4 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 0,2 kg N/ha/år. Da merdepositionen er under 1 kg N/ha/år, vurderes der ikke at være tale om en væsentlig miljøpåvirkning, og kommunen kan ikke stille yderligere krav. Ammoniakdepositionen til nærmeste beskyttede mindre hede ved Sømarken er beregnet til 0 kg N/ha/år. Der er ikke registreret nogen moser i området.

Skovstrækningen langs Øle Å nord, syd og øst for Brogård er udpeget som potentielt ammoniakfølsom. Idet merdepositionen for de nærmeste dele af skoven overstiger 1,0 kg N/ha/år skal Bornholms Regionskommune foretage en vurdering af, om der reelt er tale om ammoniakfølsom skov, og om der skal fastsættes vilkår om en maksimal merdeposition til skoven.

Vurdering af skov ved Brogård

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovsindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Ud fra de historiske kort ses det, at der har været skov på størstedelen af arealerne mindst tilbage til 1880'erne. Endvidere fremgår det af Videnskabernes Selskabs kort fra 1805, at der var skov omkring vandløbet, men dette er dog ikke muligt præcist at sammenholde med den fulde udstrækning af skovens placering i dag. Af miljøministeriets WebGIS-side med digitale naturkort fremgår det, at nogle mindre arealer med skov nordøst for Brogård er udpeget som arealer, hvor der har været skov i minimum 200 år. Se nedenstående Figur 11.

³ Jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 13.

Figur 11. Mørkegrøn markering for "skovkontinuitet – arealer der har været skov i minimum 200 år".
Fra De Digitale Naturkort til et Grønt Danmarkskort
<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegisplangroendk>

De skovklædte arealer er mere eller mindre stejle skråninger ned mod vandløbet. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund af de historiske kort og stedets topografi, at skovarealerne ikke har været dyrket mark i mere end 200 år.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov og dermed kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Skoven må derfor betegnes som ammoniakfølsom ud fra kriteriet om, at jordbunden ikke har været dyrket i ca. 200 år.

Vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten

Idet skoven er at betragte som kategori 3-natur, skal kommunen afklare, om området er omfattet af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 inddrage alle de fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,*
- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (f.eks. markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.*

Det fremgår endvidere, at "kriterierne skal inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder".

Status i kommuneplanen m.v.

Skoven er omfattet af en udpegning som særligt naturområde, som omfatter alle fredsskove, § 3-arealer, fredede arealer, Natura 2000-områder m.v. Arealerne omkring skoven og Brogård er udpeget som 'Interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser'.

Fredning, naturplejeindsats m.v.

Arealerne er fredsskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

Skovens naturkvalitet

Bornholms Regionskommune har besigtiget skoven den 15. april 2016. Dele af skoven nord for Brogård endvidere den 21. november 2014.

Skoven er en blandet løvskov på mere eller mindre stejle skrænter ned mod Øle Å. Ask og rød-el er de dominerende træarter, men også hassel, alm. hvidtjørn, alm. hylde og fuglekirsebær blev registreret. På arealet mellem åens slyngninger nordøst for Brogård står rødgran. Jordbunden er frodig muldbund. I lidt fladere partier langs åen er bunden fugtig. Ved besigtigelsen i april domineredes skovbunden i skoven nord for Brogård af hvid anemone, hulrodet lærkespore og ramsløg samt vorterod.

Foto 4. Hvid anemone, hulrodet lærkespore og ramsløg i skoven nord for Brogård

Foto 5. Skoven længere mod nord, hvor skovbunden helt domineres af ramsløg

I skoven øst for Brogård var de dominerende arter hvid anemone og ramsløg, her blev ikke registreret lærkespore. I en del af området var en del krat af bl.a. brombær og ung træopvækst.

Foto 6. Del af skoven øst for Brogård

Indikatorarter

Der er ved besigtigelserne af skoven fundet én art, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsart fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Det er hulrodet lærkespore, som voksende i forholdsvis stort antal sammen med hvid anemone og ramsløg i skoven nord for ejendommen. Ifølge Den Nye Nordiske Flora vokser hulrodet lærkespore på halvskygget, fugtig, kalkholdig, næringsrig muldbund og er almindelig på øerne og Bornholm.

Skovtype

Skovtypen har i hvert fald på dele af arealet nogen lighed med habitatskovtype 91E0 'Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld'. Af de karakteristiske arter for naturtypen er dog kun rød-el, ask, eng-nellikerod, stor nælde og vorterod fundet i skoven. Ved en besigtigelse igen senere på sæsonen er det muligt, at der kan registreres flere arter. De registrerede karakteristiske arter er alle arter, som er almindelige på øerne og Bornholm ifølge Den Nye Nordiske Flora.

Samlet vurdering af naturkvalitet

Skoven er, i hvert fald hvad den nordlige del angår, karakteriseret ved en lang driftshistorie og kontinuitet. Skove med en lang kontinuitet som de gamle bondeskove har en historie og en artssammensætning, som ofte gør dem værd at værne om som naturtype. De massive forekomster af hvid anemone og hulrodet lærkespore er med til at indikere, at skoven har en lang kontinuitet – dette gælder særligt skoven nord for ejendommen. Skoven har nogen lighed med en habitatnaturtype uden dog at have mange af de for typen karakteristiske arter. Der er registreret én art, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsart. Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at skoven i denne sammenhæng har en moderat naturkvalitet.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsbelastningen med ammoniak er ifølge Danmarks Miljøportal på 12,8 kg N/ha/år for dette område (opgjort i felter på 6 x 6 km). Baggrundsbelastningen udgøres af ammoniakdeposition fra både landbrug og industri/transport og fra både lokale og udenlandske kilder.

Skoven påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på Brogård, hvor der har været svineproduktion i en årrække. Ammoniakdepositionen fra produktionen på Brogård ved nudrift er i ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnet til at ligge på op til 5,5 kg N/ha/år i kanten af skoven nordøst for ejendommen tættest på gyllebeholderen og på op til ca. 2,4 kg N/ha/år i skoven øst for bygningerne. Udledningen fra Brogård i nudrift indgår som en del af baggrundsbelastningen udregnet som et gennemsnit over et større område. Ca. 400 m sydøst for Brogårds staldbygninger ligger Bjerregård, hvor der også er svineproduktion. Det er beregnet i husdyrgodkendelse.dk, at ammoniakdepositionen fra produktionen på denne ejendom i

punktet nordøst for Brogårds bygninger er ca. 0,6 kg N/ha/år og i punktet øst for Brogård er ca. 0,7 kg N/ha/år⁴. Ca. 630 m nordøst for Brogårds bygninger ligger Borggård, hvor der også er svineproduktion. Det vurderes, at påvirkningen fra denne til skovene ved Brogård på grund af afstanden vil være mindre end påvirkningen fra Bjerregård og dermed meget begrænset. Skoven påvirkes endvidere af ammoniak fra udbragt gylle fra markerne på begge sider af skoven.

Baggrundsbelastningen for skoven er 12,8 kg N/ha/år (opgjort i felter på 6 x 6 km på Danmarks Miljøportal). Fraregnes den belastning fra Brogård i nudrift, som ellers er indregnet i baggrundsdepositionen, fås en estimeret baggrundsdeposition på 12,6 kg N/ha/år⁵. Når dette tal lægges sammen med depositionen fra den ansøgte produktion på Brogård, fås totaldepositionen for området.

Det er på denne måde beregnet, at den nordlige del af skoven tættest på Brogårds bygninger vil modtage en totaldeposition på op til ca. 25,3 kg N/ha/år + ca. 0,6 kg N fra produktionen på Bjerregård, mens totaldepositionen falder til ca. 21,5 kg N/ha/år ved beregningspunktet 'skov nord' ca. 60 m nordvest herfor. Merdepositionen i forhold til nudrift er beregnet til maksimalt 7,2 kg N/ha/år i den nordøstlige del af skoven tættest på Brogårds bygninger, mens den falder til 5,4 kg N/ha/år ca. 60 m nordvest herfor.

Se Figur 8 og Tabel 11 samt nedenstående Tabel 12.

Tabel 12. Beregnet ammoniakdeposition til beregningspunkter i skov ved Brogård (se placering af beregningspunkter på Figur 8) – hertil kommer påvirkning fra Bjerregård og eventuelt Borggård.

Beregningspunkt	Merdeposition fra Brogård	Totaldeposition fra Brogård	Baggrundsdeposition uden bidrag fra Brogård i nudrift	Totaldeposition inkl. baggrundsdeposition
Skov nordvest	1,8	2,8	12,6	15,4
Skov nord	5,4	8,9	12,6	21,5
Skov nordøst	7,2	12,7	12,6	25,3
Skov øst	3,6	6,0	12,6	18,6
Skov syd	1,0	1,6	12,6	14,2

Konklusion

Skoven ved Brogård er ikke beskyttet i kommuneplanen eller målsat udover, at det er fredsskov, hvilket dog ikke beskytter skoven mod for eksempel rydning og genplantning eventuelt med andre arter. Skoven vurderes ud fra artssammensætningen at have en moderat naturværdi. Jordbunden er muldbund og vurderes ud fra vegetationens sammensætning at være naturligt næringsrig. Skoven påvirkes i forvejen af ammoniakdeposition fra baggrundsbelastning, ammoniak fra Brogård i nudrift og i mindre grad af ammoniak fra Bjerregård syd for skoven samt af ammoniak fra udbragt gylle på markerne, der grænser op til skoven. Den ansøgte udvidelse af produktionen vil dog påvirke skoven tættest på bygningerne med en væsentlig merdeposition set i forhold til nudrift.

Bornholms Regionskommune vurderer, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven ved Brogård ikke vurderes at rumme særlige regionale og lokale naturinteresser, og at jordbunden i skoven i øvrigt er naturligt næringsrig. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor der er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

⁴ Ammoniakdepositionen er beregnet i scenarioskema 88058, som er oprettet som en kopi af ansøgningsskema 21856, som er den senest indsendte ansøgning om miljøgodkendelse af produktionen på ejendommen Bjerregård.

⁵ Udregnet som 12,8 kg N/ha/år x 3.600 ha = 46.080 kg N/år. Herfra trækkes Brogårds ammoniakudledning i nudrift på 882,99 kg N/år (tal fra ansøgningsskema 83914 i husdyrgodkendelse.dk). Resultatet divideres med de 3.600 ha og giver en estimeret baggrundsbelastning uden bidraget fra Brogård på 12,6 kg N/ha/år.

Det er på ovenstående baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den planlagte udvidelse på Brogård ikke vil påvirke naturindholdet på lokaliteter omkring ejendommen væsentligt eller medføre forringelser i tilstanden for kvælstoffølsomme naturområder.

Påvirkning af naturområder i nærheden af udbringningsarealerne

Ammoniakpåvirkningen af et naturområde fra et udbringningsareal er i udpræget grad et lokalt fænomen, som især afhænger af afstanden mellem naturområdet og udbringningsarealet samt husdyrgødningstype og udbringningsteknik.

Afgørende for, om udbringning af husdyrgødning fører til tilstandsændringer i nærliggende naturområder, er omfanget af ammoniakfordampningen og ammoniakdepositionen. Hvis den ansøgte udbringning af husdyrgødning indebærer en ammoniakdeposition over 1 kg N pr. ha pr. år, kan det føre til tilstandsændringer. Hvis ammoniakpåvirkningen er under 1 kg N pr. ha pr. år, vil den ansøgte udbringning ifølge tilgængelig viden næppe føre til tilstandsændringer i områdets naturindhold.

Ifølge Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøregulering af husdyrhold vil der ved udbringning af ubehandlet svinegylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. Hvis gyllen nedbringes hurtigt, nedfældes, eller der anvendes forsuret gylle, vil påvirkningen selv tæt på naturområder være langt under 1 kg N/ha. Det fremgår endvidere, at *"hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger inden for et Natura 2000-område eller indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav"*. Ingen af Brogårds udbringningsarealer ligger i nærheden af habitatnatur.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., sikrer tilstrækkeligt imod ammoniakpåvirkning af øvrige naturområder.

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af næringsstoffer gennem udvaskning og ved direkte afstrømning til recipienterne – se afsnit 8.2.

Tre steder ligger der § 3 udpegede søer nærmere end 10-20 m fra udbringningsarealerne. Alle søerne vurderes dog at være godt beskyttet mod ammoniakdeposition af tæt bevoksning mellem markfladen og vandspejlet. Ifølge ansøger anvendes arealerne også til udbringning af husdyrgødning i nudrift.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at udbringning af svinegylle fra Brogård efter gennemførelse af den ansøgte udvidelse på ejendommen generelt ikke vil påvirke lokaliteter og deres naturindhold i nærheden af udbringningsarealerne væsentligt. Se nærmere redegørelse for påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter herunder.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 6 i bekendtgørelse nr. 188 af 16. februar 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse i en sag om miljøgodkendelse af husdyrbrug, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "kategori 1-natur" ovenfor påvirkes nærmeste Natura 2000-område, nr. 188 'Dueodde' syd for Brogård, ikke af ammoniakdeposition fra produktionen på Brogård.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i eller i nærheden af Natura 2000-områder. Udbringning af svinegylle på Brogårds udbringningsarealer vil derfor ikke påvirke udpeget natur i Natura 2000-områder.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, hverken fra produktionsanlæggene eller fra udbringningsarealerne.

Påvirkning af bilag IV-arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal

også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

I henhold til habitatbekendtgørelsens § 10 kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra naturdata på Danmarks Miljøportal ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter inden for 1.000 m fra Brogård. Arter omfattet af bilag IV såsom padder, markfirben og flagermus kan dog have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og udbringningsarealer, herunder søer og skove i området.

Der ligger ingen vandhuller eller søer inden for 300 m fra produktionsanlæggene på Brogård. Der er beregnet ammoniakdeposition til de nærmeste søer beliggende længere syd for Brogård, men ingen af disse vil modtage en merdeposition over 1 kg N/ha/år.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige sø-typer med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150). Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller.

Kommunen har ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter i nærheden af udbringningsarealerne. Der er desuden tale om udbringningsarealer, som allerede anvendes til udbringning af husdyrgødning i nudrift, hvorfor der ikke vil ske nogen væsentlig ekstra påvirkning fra udbringningsarealerne til arealernes omgivelser ved ansøgt drift i forhold til nudrift.

Endvidere er det kommunens vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., samt bestemmelserne om 2 m bræmmer langs mange vandløb og søer sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af gylle fra udbringning til beskyttede naturområder som bl.a. søer og åer.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder ikke trues af den ansøgte udvidelse.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

8.2 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL OVERFLADEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I ansøgningsystemet er det opgjort, hvordan bedriftens harmoniareal er sammensat med hensyn til beliggenhed i forhold til nitrat- og fosforklasser samt udpegede nitratfølsomme indvindingsområder – se Tabel 13.

Tabel 13. Oversigt over klassificering af udbringningsarealerne

Ejerforhold	I alt (ha)	I nitratklasse 0 (ha)	I nitratklasse 1 (ha)	I nitratfølsomt indvindingsområde eller indsatsplanområde	I fosforklasse 0 (ha)
Ejet/forpagtede arealer	197,53	197,53	0,00	0,00	197,53

Nitrat og fosforbelastning af overfladevand

Efter den seneste revision af nitratklassekortet fra 1. marts 2016 ligger alle bedriftens 197,53 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer uden for nitratklasse. Dvs. at ingen af arealerne betegnes som nitratfølsomme i forhold til overfladevand. Der kan derfor udbringes et antal DE pr. ha svarende til det gældende maksimale dyretryk for svinebrug på 1,4 DE pr. ha.

Alle udbringningsarealerne betegnes som fosforklasse 0, da de ikke afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor.

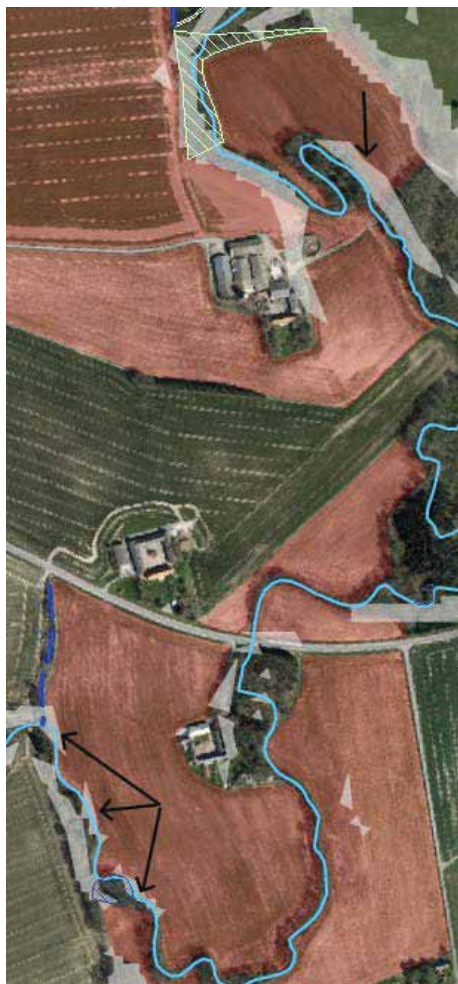
Det er beregnet i Husdyrgodkendelse.dk, at den totale mængde fosfor, som udbringes på bedriftens udspredningsarealer, vil udgøre 5.260,42 kg P, hvilket svarer til ca. 26,6 kg P pr. ha i gennemsnit. Afgrødernes forventede fosforoptyagelse er ca. 24,8 kg/ha afhængig af afgrøder og udbytte, og der er dermed et fosforoverskud beregnet til ca. 1,8 kg P/ha/år.

Udbringningsarealerne er drænet, bl.a. til Øle Å.

Påvirkning af søer og vandløb

I Figur 12 er vist de områder af udbringningsarealerne (sort pil), hvor terrænet ifølge kortmateriale skråner over 6 grader men under 12 grader i nærheden af vandløb eller søer.

Figur 12. Områder i mark 3 og mark 7 med over 6 graders hældning mod Øle Å

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Produktionen på Brogård påvirker miljøet med kvælstof og fosfor fra husdyrgødningen. Bornholms Regionkommune har vurderet, om påvirkningen har negativ effekt på overfladevand (havet, vandløb og søer). Vur-

deringen er foretaget på baggrund af foreliggende Natura 2000-planer samt beregninger udført i det elektroniske ansøgningsskema om miljøgodkendelse jf. husdyrgodkendelsesloven.

Bornholm hører til hovedvandområde 3.1 Østersøen. Det indgår i vurderingen, at der i perioden 2007 - 2015 er sket en nedgang i husdyrintensiteten i oplandet til dette hovedvandområde, og at Østersøen ikke er et lukket bassin med ringe vandudskiftning.

Nitrat til overfladevand

På Bornholm er ingen arealer klassificeret som nitratklasse 2 og 3, der omfatter arealer i oplandet til meget kvælstofsårbare Natura 2000-områder. Nitratklasse 1 omfatter arealer med et kvælstofreduktionspotentiale lavere end 50 % og beliggende i oplandet til mindre kvælstofsårbare Natura 2000-områder.

Til Brogård hører 197,53 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer. Jævnfør "Miljøteknisk redegørelse" ligger bedriftens udbringningsarealer uden for nitratklasse. Det er derfor ikke nødvendigt at stille krav om et lavere husdyrtryk pr. ha, end de generelle harmoniregler tillader (1,4 DE/ha for svinebrug), eller kræve andre projektilpasninger, der nedsætter udvaskningen af kvælstof tilsvarende.

I vandløb har mængden af nitrat ikke nogen større betydning for miljøtilstanden. Dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes oftest andre forhold end tilførslen af nitrat. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste over for påvirkning med kvælstof. Vandløbenes betydning i forhold til nitratbelastning er først og fremmest transporten til marine vandområder, der vil kunne blive påvirket af nitrattilførslen.

I følge Natura 2000 basisanalysen for område nr. 188 'Dueodde' er tilgroning, eutrofiering og spredning af invasive plantearter det, der udgør de væsentlige trusler mod naturtilstanden for de naturtyper og arter, som udgør udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000-område, og ikke nitratudvaskning fra landbrugsarealer i oplandet.

Nitratudvaskning i den størrelsesorden, som det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevande giver mulighed for, er desuden ikke af et sådant omfang, at det har betydning for Østersøens økologiske status, idet der er tale om et åbent farvand uden for Natura 2000-områder.

Ved overholdelse af det tilladte husdyrtryk for svinebrug samt de generelle reguleringer af markdriften inkl. brug af husdyr- og handelsgødning, vurderer Bornholms Regionskommune, at beskyttelsen af overfladevandområder er sikret og, at der ikke er grundlag for yderligere skærpelse af beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand.

Fosforudledning

Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler iht. husdyrgødningsbekendtgørelsen, kan der blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne. Overskud af tilført fosfor vil blive ophobet i jorden, og afhængig af jordbundstype, dræningsforhold og niveauet for fosfor i jorden, vil risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet øges.

Langt størstedelen af tabet af fosfor fra landbruget til vandmiljøet er imidlertid historisk betinget som følge af ophobningen gennem årene af fosfor i jordens pulje. På landsplan er denne ophobning nedbragt i forbindelse med gennemførelsen af vandmiljøplanerne samt med indførelsen af afgift på foderfosfat. Opgørelser af landbrugets fosforbalance viser således, at fosforoverskuddet i marken er reduceret væsentligt siden 80'erne.

Beskyttelsesniveauet for fosfor i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt på Brogård, idet der kun skal stilles krav til fosforoverskuddet på drænede lerjorder og lavbundsarealer, herunder drænede og grøftede sandjorder, som afvander til Natura 2000 vandområder, der er overbelastet med fosfor.

Det fremgår af kort og ved betegnelsen fosforklasse 0 i husdyrgodkendelse.dk, at ingen af udbringningsarealerne til Brogård er beliggende i områder, der afvander til marine Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. Desuden ligger ingen af udbringningsarealerne i oplandet til fosforfølsomme søer, hvor der i vandplanen for 2009-2015 eller forslaget til vandområdeplan for 2015-21 er defineret et indsatsbehov.

Mindre områder af enkelte marker er udpeget som lavbundsarealer, men da ingen af udbringningsarealerne tilknyttet produktionen på Brogård er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor, udløser dette ikke restriktioner i forhold til fosfor på arealerne.

Med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer Bornholms Regionskommune derfor, at der ikke er behov for at stille specifikke vilkår i forhold til fosforudledning.

Overfladevand – direkte afstrømning

Søer og vandhuller er følsomme over for tilførsel af især fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme over for kvælstoftilførsel.

Den største kilde til tab af fosfor til overfladevand er brinkerosion, hvor fosforholdig jord fra skrånende arealer ledes direkte til søer og vandløb. Flere af Brogårds udbringningsarealer ligger op til eller i nærheden af søer eller vandløb. Enkelte steder er udbringningsarealerne kuperede og med hældninger mellem 6 og 12 grader mod vandområdet, men udyrkede zoner eller naturlig vegetation ligger imellem dyrkningsfladen og vandområdet, som derved er beskyttet mod overfladeafstrømning af gødning eller næringsrig jord fra markerne.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v. generelt sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af udbragt gødning til naturområder som søer og åer. § 30 indeholder bl.a. bestemmelser om restriktioner på udbringningen af både husdyr- og handelsgødning på stærkt skrånende arealer ved søer og vandløb. Er hældningen over 6 grader og afstanden mindre end 20 m, må der som udgangspunkt ikke anvendes husdyr- eller handelsgødning. På skråninger med en hældning på mellem 6° og 12° kan flydende husdyrgødning dog anvendes, hvis gødningen nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. påvirkning af overfladevand med næringsstoffer:

- 3.7.3 Der må ikke tilføres bedriftens arealer 'anden organisk gødning' som f.eks. spildevandsslam.
- 3.13.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

8.3 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af udbringningsarealerne tilknyttet produktionen på Brogård ligger i nitratfølsomme indvindingsområder.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Vandkvalitetskravet for drikkevand er et nitratindhold på højst 50 mg nitrat/l. Efter vandet har forladt rodzonen, foregår en nitratreduktion ved passage gennem jordprofilen. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at denne nitratreduktion sikrer, at koncentrationen af nitrat i det vand, der når grundvandet, ikke overstiger 50 mg nitrat/l. Da ingen af udbringningsarealerne tilhørende Brogård er beliggende inden for nitratfølsomme indvindingsområder og med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer kommunen, at der ikke er grundlag for at stille vilkår til begrænsning af nitratudvaskningen til grundvand.

Ca. 72 % af udbringningsarealerne til Brogård ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og ca. 18 % i område med drikkevandsinteresser (OD). De resterende 10 % ligger uden for område klassificeret ift. drikkevandsinteresser. De nævnte udpegninger medfører dog ikke restriktioner ift. landbrugsdriften.

Ved ejendommen Risenholm ligger ca. 25 % af arealerne (mod vest og nord) inden for indvindingsområde til Rønne Vandværk (Gøngeherred og Lille Almegård), mens ca. 12 % af arealerne ved Brogård (op til Pedersker by) ligger inden for indvindingsområde til Sømarken Vandværk (Pedersker/Trekanten). Indvindingsom-

rådet er den del af nærområdet til en kildeplads/vandværksboring, hvor grundvandet er mindre end 30 år undervejs til boringen og, hvorfra størstedelen af det oppumpede vand kommer.

Inden for indvindingsområdet kan der være begrænsninger på, hvilke aktiviteter der må foregå. Den gældende indsatsplan stiller dog ikke nye krav til bedrifterne mht. gødningsanvendelse, men sætter fokus på overholdelse af de eksisterende regler mht. punktkilde-forurening med pesticider eller brændstof. På landbrugsarealer i de nævnte områder må der desuden ikke udbringes spildevandsslam fra kommunale rensningsanlæg.

Samlet konkluderer Bornholms Regionskommune, at den ansøgte produktion ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening af grundvandsforekomsterne i området med nitrat.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. kvælstof til grundvand.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

I dette kapitel beskrives mulige uheld, der kan føre til forurening af overflade- og grundvand, jord og luft samt skade på mennesker, dyr og planter. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mulige uheld

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin og olie.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med, at gylle ledes til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage efter påkørsel eller ved tæring af beholdere.

Der er risiko for punktforurening med pesticider, veterinærmedicin og olie.

Minimering af risiko for uheld

Gylle opbevares i gyllebeholder. Beholderen undersøges jævnligt visuelt før brug, og den lovpligtige beholderkontrol udføres minimum hvert 5. år – senest er den udført i 2015. Beholderen er placeret inden for 100 m af et beskyttet vandløb, og der er etableret en gyllebarriere i form af en vold mellem vandløbet og beholderen. Markvejen, der går syd for beholderen, er hævet, så denne udgør en del af gyllebarrieren. Ved tilsynsmyndighedens besøg kontrolleres, at afskærmningen mod åen er tilstrækkelig til mindst at kunne tilbageholde den del af beholderens indhold, som ligger over terræn. Gyllebeholderen er påmonteret en gyllealarm. Al omlastning og afhentning af gylle foretages med sugekran. Herved er risikoen for uheld minimeret ved flytning af gylle.

Kemikalier, veterinærmedicin og olie opbevares forsvarligt og anvendes med omtanke og forsigtighed. Pesticider og sprøjteudstyr opbevares i kemikalierum med støbt gulv og uden afløb i værkstedet (C). Påfyldning af kemikalier i forbindelse med sprøjtning samt rengøring af sprøjte finder sted i marken.

Oplag af olie og kemikalier opbevares og håndteres forsvarligt. Olietank fra 2011 er placeret på støbt gulv i maskinhuset (I), hvor tankning også finder sted. Der er lås ved afbryderkontakt til oliepumpen. Olietromle med spildolie fra olieskift er placeret i værkstedet (C). Savsmuld forefindes til opsugning af eventuelt olie-spild.

Der er installeret alarmanlæg på både ventilations- og foderanlægget inkl. vandforsyningen.

Minimering af gener og forurening ved uheld

Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst én gang om året. Den er placeret synligt for alle i kontoret (N) og i stuehuset. Beredskabsplanen er vedlagt miljøgodkendelsen som bilag 5.

Planen indeholder en liste over vigtige telefonnumre og et oversigtskort med benævnelse af bygninger og placering af vigtige installationer som el-tavler, stophaner, pulverslukkere, flugtveje m.v. Planen omhandler nedenstående situationer og forhold:

- Brand og evakuering
- Gylleudslip
- Kemikalie-/oliespild
- Placering af stophaner/hovedafbrydere
- Strømsvigt
- Forholdsregler ved transport af bekæmpelsesmidler
- Forholdsregler ved og forebyggelse af personulykker

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Brogård er fokus på mulige kritiske situationer og uheld. De beskrevne forholdsregler er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Der er på ejendommen etableret de relevante alarmer og afbrydere.

Ansøger har indsendt en kopi af beredskabsplanen for Brogård i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer. Den krævede indsats i forskellige kritiske situationer er beskrevet klart og overskueligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. driftsforstyrrelser eller uheld:

- 3.20.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.21.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.21.2 Der skal foreligge en beredskabsplan for Brogård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
- 3.21.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Den nuværende slagtesvinebesætning ejes af Rasmus Kofoed Brunke, som står for de følgende forhold vedrørende driften af stalden og pasningen af dyrene.

Alle svin tilses mindst én gang dagligt. Ved tilsynet foretages behandling af syge dyr og dyr med behov for aflastning udtages og flyttes til syge- og aflastningsstier. Ved det daglige tilsyn føres der optegnelser over døde dyr. Alle ind- og afgange af dyr registreres, og hændelserne føres ind i effektivitetskontrollen.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale, som omfatter 6 eller 12 årlige dyrlægebesøg afhængigt af, hvor meget/hvilken type medicin, der anvendes i besætningen.

Der føres registreringer over alle medicinske behandlinger iht. lovgivningen. Ansatte, der arbejder med besætningen, og som udfører medicinske behandlinger, har alle gennemgået det lovpligtige medicinhandteringskursus eller havde mere end 6 måneders erfaring den 1. februar 2007. Der anvendes godkendte sporbare kanyler.

Der føres kontrol med foder og registreringer af foderforbruget. Data registreres i effektivitetskontrollen. Malle-blandeanlægget samt fodringsanlægget kontrolleres og vedligeholdes løbende. Foderplaner og optimeringer udarbejdes sammen med konsulent.

Staldanlægget tilses dagligt, og der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Tilsvarende tilses driftsbygningerne, og de vedligeholdes ved behov.

Ansøger fører journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af gødningsplan og gødningsregnskab.

Der føres logbog over flydelag i gyllebeholderen. Ved evt. konstateret manglende flydelag etableres kunstigt flydelag med snittet halm eller lignende.

Energiforbruget overvåges løbende.

Der er udarbejdet en beredskabsplan for Brogård, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet.

Ejer gennemfører løbende relevante kurser m.v.

Egenkontrol

På Brogård udføres egenkontrolprogram for dyrevelfærd i overensstemmelse med "Branchekode for dyrevelfærd i besætninger med svin". Branchekoden dækker gældende lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger ift. dyrevelfærd og er godkendt af Fødevarestyrelsen. Programmet kontrolleres løbende af bedriftens dyrlæge.

På ejendommen udføres registreringer og procedurer, der følger af Code of Practice (COP), som er Danish Crowns regelsæt for svineproducenter.

Hvert tredje år udføres "DANISH-kontrol". DANISH er branchens egen kvalitetskontrol, der sikrer og dokumenterer, at alle danske svinebesætninger lever op til dansk lovgivning og branchens egne krav til dyrevelfærd. En uvildig certificeringsvirksomhed har ansvaret for at besøge og godkende alle danske svinebesætninger. Alle besætninger besøges minimum hvert tredje år, hvor besætningen og dokumentationen for driften bliver gået igennem sammen med besætningsejeren.

Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

Produktionskontrol (effektivitetskontrol) inkl. foderopgørelse udføres i ansøgt drift 4 gange årligt. Herudfra beregnes bl.a. fodereffektiviteten. Opdaterede foderoptimeringer udarbejdes løbende af konsulent.

Der føres logbog over flydelag på gyllebeholderen.

Energiforbruget kontrolleres hvert kvartal.

Ejendommens vandforsyning kommer fra egen brønd uden vandmåler.

Dokumentation

På bedriften opbevares endvidere:

- Gødningsplan og gødningsregnskab
- Resultater af foderanalyser/indlægssedler fra indkøbt foder
- Produktionskontrol inkl. foderopgørelse og -optimering
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag i gyllebeholder
- Dokumentation for 10 års beholderkontrol
- Dokumentation for affaldsmængder og -bortskaffelse

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

På Brogård registreres og optimeres forbruget af næringsstoffer i produktionen løbende. Der fastlægges mål for husdyrholdets næringsbehov i forhold til forventet produktion og tilvækst, og fordelingen af gødning til markerne planlægges. Ved periodevise opfølgninger justeres planerne.

Endvidere fokuseres på foderhygiejne, dyrenes sundhed og velfærd samt overvågning af ressourceforbrug og omfanget af reststoffer. Vedligeholdelsen af anlægget og ejers og de ansattes færdigheder samt, at der forefindes en beredskabsplan, som anviser hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser, sikrer, at produktionen kan foregå effektivt og forsvarligt.

Ved at registrere affaldsproduktionen fås et overblik over eventuelle indsatsområder i forhold til at minimere affaldsproduktionen. Bornholms Regionskommune har derfor stillet vilkår om, at ansøger skal kunne dokumentere, at bortskaffelse af affald sker på en miljømæssig forsvarlig måde. Dokumentationen kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

På denne baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management (se endvidere kapitel 11).

Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol og dokumentation samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Ved tilsyn skal følgende dokumentation for overholdelse af miljøgodkendelsens specifikke vilkår kunne fremvises til tilsynsmyndigheden: Tal for besætningsstørrelse, effektivitets-/produktionskontrol og oplysninger i logbog om de anvendte foderblandinger (blandeforskrifter), dokumentation for indsendte gødningsregnskaber for de seneste 5 planperioder. Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. management, egenkontrol og dokumentation:

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

- 3.5.3 Dokumentation i forbindelse med overholdelse af vilkåret om maksimalt udskilt fosfor skal følge reglerne for type 2 korrektion i gødningsregnskabet. Dvs. dokumentationen skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 1. august år 1 til 15. februar år 3 (f.eks. 1. august 2016 til 15. februar 2018). Dokumentationen skal som hovedregel være i form af effektivitetskontrol og oplysninger i logbog om antal producerede slagtesvin, gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt fra fakturaer på køb og salg af dyr og slagterifregninger), foderforbrug pr. kg tilvækst og indholdet af fosfor pr. foderenhed i de anvendte foderblandinger.
- 3.5.4 Foderoptimering (blandeforskrift) skal udarbejdes mindst én gang årligt og skal opdateres i forbindelse med væsentlige ændringer som f.eks. brug af ny råvare.
- 3.5.5 Logbogen, produktionskontroller, indlægssedler samt blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.9.1 Anvendelse, fremstilling eller frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med IE-husdyrproduktionen skal begrænses med henblik på at undgå risiko for forurening af jordbund og grundvand på husdyrbruget. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.
- 3.19.8 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.22.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette kapitel drages samlende konklusioner for BAT helhedsindsatsen med beskrivelse af afvejsninger og, hvor den overvejende BAT indsats er lagt og med hvilke argumenter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte beskyttelsesniveau. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (teknologiblade). Teknologibladerne indeholder ligeledes tal for miljø- og driftsøkonomi. De teknikker og teknologier, som er beskrevet heri, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og udskilt fosfor pr. dyreenhed, som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet og, at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidig taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, diverse udledninger m.v.

For store fjerkræ- og svinebrug, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12 gælder desuden, at de skal orientere sig i BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. BREF-dokumenter (BAT-Reference-dokument) udsendes af Europa-Kommissionen og angiver eksempler på, hvad der må betragtes som BAT inden for de industrielle aktiviteter, som er omfattet af IE-direktivet.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Brogård: Staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, gødningshåndtering og -udbringning, fodring, vand- og energibesparende foranstaltninger samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning

Oplysninger om staldindretning fremgår af afsnit 5.3.

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) anses følgende tiltag for at være BAT i forhold til staldsystemer til svin: Reduktion af gødningsoverflader, der kan forårsage emission, og brug af overflader, som er glatte og nemme at rengøre. Fjernelse af gylle fra gyllekælderen til en ekstern beholder, anvendelse af yderligere behandling, såsom beluftning for at opnå bevægelse i væsken og afkøling af gødningsoverfladerne.

På trods af en forventning om hygiejniske og arbejdsmæssige gener ved øget svineri i stierne vil de nye stipladser på Brogård blive etableret med gulve med 50-75 % fast gulv, som er en meget effektiv gulvtype i forhold til lav ammoniakfordampning.

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg til svin, er gyllekøling, forsøringsanlæg og luftrensning. Disse teknologier er fravalgt på Brogård, da der kun etableres få nye stipladser, og omkostninger til etablering og efterfølgende drift og vedligeholdelse derfor ville blive meget høje pr. produceret enhed. Da der kun produceres slagtesvin på ejendommen, vil kun en mindre del af den producerede varme kunne anvendes i produktionen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi.

Opbevaring af husdyrgødning

Oplysninger om opbevaring af husdyrgødning fremgår af afsnit 5.4.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT i forhold til oplagring af svinegylle: Opbevaring i beholdere, som er stabile, tætte og beskyttede mod tæring og, som jævnligt tømmes og efterses/vedligeholdes. Overdækning med fast låg, telt, naturligt flydelag eller andet flydelag. Tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af gyllen, indtil udbringning er mulig, og gyllen røres kun lige før tømning af beholderen.

Gyllen produceret på Brogård opbevares i stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger og, som har en størrelse, så gyllen kan udbringes på de mest optimale tidspunkter i forhold til vejrlig og plantevækst. Gyllebeholderen tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det hele tiden sikres at beholderens bund og vægge er tætte. Beholderen er desuden tilmeldt beholderkontrol, som udføres minimum hvert 5. år.

Gyllebeholderen sikres flydelag ved, at der tilføres snittet halm eller lignende, hvis der opstår problemer med at sikre et naturligt flydelag. Kun i forbindelse med udkørsel røres tanken op.

Teltoverdækning af gyllebeholderen, som er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, der kan reducere ammoniakfordampningen, er fravalgt, da omkostningerne til teltoverdækning ikke står mål med den miljøeffekt, der kan opnås i form af en reduktion i ammoniaktabet fra beholderen og, da montering af teltoverdækning kan være umulig på ældre beholdere.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

Oplysninger om udbringning af husdyrgødning fremgår af afsnit 5.5.

I BREF-dokumentet er en række tiltag beskrevet som BAT for udbringning af husdyrgødning: Afbalancering af gødningsmængden med afgrødens forventede behov, hensyntagen til arealernes fysiske karakteristika, de klimatiske forhold samt sædskifte og dyrkningsmetoder og reduktion af lugtgener for naboer ved hensyntagen til vindretning og valg af tidspunkt for gødningsudbringning.

På Brogård udarbejdes og følges hvert år den lovpligtige gødningsplan omfattende alle bedriftens arealer og besætninger, og de gældende regler for gødningsmængder, udbringningstidspunkter, -metoder og -restriktioner efterleves. Desuden lever bedriften op til normerne for "Godt Landmandskab" ved bl.a. at tilbyde information til de nærmeste naboer inden gylleudbringning, og at untlade udbringning søn- og helligdage.

Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT i relation til at reducere ammoniakfordampning og nitratudvaskning ved udbringning af husdyrgødning.

Fodring

Oplysninger om foder og fodring fremgår af afsnit 6.1.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: Anvendelse af fasefodring og fytase.

På Brogård tilsættes foderet fytase, fodringen optimeres ud fra analyser af det hjemmeavlede foderkorn og effektiviteten i fodringen følges løbende. Foderanlægget vil blive tilpasset, så fasefodring kan anvendes.

Beregning af emissionsgrænseværdi for fosfor fra stald og lager på Brogård er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledning fra maj 2011 med senere justering af grænseværdierne til de ændrede DE-omregningsfaktorer, som trådte i kraft 1. august 2014. I beregningerne er anvendt gældende dyreenhedsberegning 2015/16.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for fosfor ved konventionel svineproduktion er et niveau på 22,3 kg P/DE for slagtesvin/polte opnåeligt. Niveauerne er fastlagt ud fra, at der skal være balance mellem miljøpåvirkningerne og omkostningerne forbundet med at implementere teknikker/teknologier, der kan nedsætte udledningen.

Emissionsgrænseværdien beregnes som antal DE x opnåelig værdi for kg P/DE - se Tabel 14.

Tabel 14. BAT emissionsniveau for fosfor i ansøgt drift

Dyretype (alle i gyllebaserede staldsystemer)	DE	P ab lager/DE (kg)	Grænseværdi (kg P ab lager)
Slagtesvin	236,62	22,3	5.276,63

Emissionsgrænseværdien beregnes til 5.276,63 kg P ab lager. I ansøgningskemaet er mængden af P ab lager i ansøgt drift beregnet til 5.260,42 kg P. Det vejledende BAT-emissionsniveau er således opfyldt, når indholdet af fosfor i foderet til slagtesvinene reduceres fra normen 4,80 g P pr. FE_{sv} til 4,62 g P pr. FE_{sv} i ansøgt drift.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til svin.

Vandforbrug

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: Rengøring af stalde med højtryksrensere, regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget, registrering af vandforbrug samt inspektion af anlæg og reparation af eventuelle lækager.

For at holde vandforbruget på Brogård på et så lavt niveau som muligt, under hensyntagen til dyrenes behov, er der fokus på, at installationerne er moderne, og de holdes i god stand ved hyppige eftersyn. I den daglige drift er vandbesparelse tænkt ind i rutinerne omkring rengøring af staldene, som iblødsættes før vask med højtryksrensere.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Brogård i relation til at reducere vandforbruget.

Energiforbrug

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.3.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: Lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

På Brogård kontrolleres forbruget af energi jævnlige, og der arbejdes løbende på at reducere energiforbruget. Ventilation er en stor post i energiregnskabet. Derfor udskiftes ventilationsanlæggene til ny lavenergi type i forbindelse med udvidelsen af produktionen. Ved effektiv rengøring sikres desuden optimal drift af ventilationsanlæggene.

Ved behov for udskiftning af lysarmaturer vil energibesparende LED-belysning blive overvejet.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Brogård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i kapitel 10.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: Træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand-, energi- og foderforbrug, affaldsdannelse og anvendelse af handels- og husdyrgødning, udarbejdelse af gødningsplaner, nødfremgangsmåde ved uheld, iværksættelse af reparations- og vedligeholdelsesprogram samt planlægning af aktiviteter på anlægget korrekt.

Ansøger har gjort rede for, hvordan det sikres, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt i stalden (fytase i foderet, optimerede foderplaner følges, fodereffektiviteten kontrolleres løbende, fokus på dyrevelfærd, ammoniaktab under opbevaring af gødningen søges minimeret) og marken (husdyr- og handelsgødning fordeles optimalt i forhold til afgrødernes behov, og der følges op efter sæsonen).

Det er desuden beskrevet, at bygningsanlæg og udstyr holdes i god stand, hvilket bl.a. sikrer en effektiv ressourceudnyttelse.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, som anviser forholdsregler ved uforudsete hændelser.

Både ejer af ejendommen og besætningen holder sig fagligt opdateret.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ejendommen lever op til BAT-kravet inden for management.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

For de mest almindelige husdyrtyper i Danmark er der udarbejdet BAT-standardvilkår. I standardvilkårene indgår vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktab fra anlægget, som anses for opnåelige ved anvendelse af BAT. Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier dels for nye og renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget kan omfatte tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring og håndtering af husdyrgødning.

Beregningen af emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager på Brogård er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledninger fra maj 2011, og der er ved vægtkorrekationer anvendt normtal for 2015/16. I henhold til vejledningen anvendes den aktuelle værdi eller værdien for nyanlæg, hvis emissionen for eksisterende stalde med installeret ammoniakreducerende teknologi allerede ligger under emissionsgrænseværdien for hhv. eksisterende anlæg eller nyanlæg. Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at dette ikke er tilfældet i staldafsnittene på Brogård.

Emissionsgrænseværdien for de enkelte stalde beregnes som antal dyr i det anvendte staldsystem x korrektionsfaktor for afvigende vægt x opnåelig emission/dyr.

Beregning af den samlede emissionsgrænseværdi for hele anlægget i ansøgt drift fremgår af Tabel 15.

Tabel 15. Vejledende BAT-emissionsniveau ved ansøgt drift

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype*	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Stald (D)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	2.880 slagtesvin (30-115 kg)	1,1644	0,31*	1.039,60
Stald (E)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	2.180 slagtesvin (30-115 kg)	1,1644	0,30**	761,53
Stald (G)	Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.620 slagtesvin (30-115 kg)	1,1644	0,36*	679,09
Stald (H)	Delvis spaltegulv, 50-75 % fast gulv	1.320 slagtesvin (30-115 kg)	1,1644	0,30**	461,11
					2.941,34

* Stald allerede indrettet til slagtesvin. Der foretages ikke godkendelsespligtige ændringer af staldsystemet - grænseværdi som eksisterende anlæg.

**I eksisterende staldafsnit foretages godkendelsespligtige ændringer af staldsystemet – grænseværdi som nyanlæg.

Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk, at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 2.684,91 kg NH³-N i ansøgt drift. Ammoniakemissionen fra produktionen i ansøgt drift ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 2.941,34, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Brogård har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at etablere gulve med 50-75 % fast gulv i de to tidligere sostalde, der renoveres.

Ændringer i produktionseffektivitet eller fodersammensætning anvendes som virkemiddel til at nedsætte mængden af udskilt fosfor pr. dyreenhed og dermed fosfortilførslen til udbringningsarealerne.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30 % i forhold til emissionen fra det fastlagte referencestaldsystem og opgjort ud fra genberegnete normaler for stalddtype og fodring 2005/06, er opfyldt, som tidligere beskrevet.

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune samlet set, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

12 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

I dette kapitel beskrives og vurderes alternative løsninger i forhold til udvikling af ejendommen, som ansøger har undersøgt men fravalgt. Desuden beskrives konsekvenserne, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres.

12.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alternativet til at udvide produktionen på Brogård kunne være at etablere produktionen på en af ansøgers andre ejendomme. Det vil dog ikke være hensigtsmæssigt at etablere produktionen på anden ejendom, hvor der ikke i forvejen er husdyrproduktion, når der er stalde på Brogård, der ikke er udnyttet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at det foreslåede alternativ til udvidelse af produktionen på Brogård ikke vil være bedre end det ansøgte projekt.

12.2 0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0-alternativet er at bibeholde den nuværende produktion på Brogård.

Det er ansøgers opfattelse, at udvidelse af slagtesvineproduktionen på Brogård vil betyde, at produktionen fremtidssikres.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet kunne betyde, at der ikke skabes grundlag for flere arbejdspladser, blandt andet hos de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstofforretninger m.fl.) og på Danish Crowns svineslagteri i Rønne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Brogård ikke øges yderligere. På baggrund af eksisterende data, besigtigelser og de udførte beregninger, er det dog Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Brogård, ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at udvidelsen på Brogård ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring gården end ved den nuværende produktion.

13 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -beholdere. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester m.v., der kan tiltrække skadedyr. Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Der foretages fortsat vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til henholdsvis forbrænding, genbrug eller deponi.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte tiltag i forbindelse med ophør af produktionen vil reducere risikoen for forureningsfare og sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at tiltagene vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

Da Brogård med miljøgodkendelsen bliver et IE-husdyrbrug stilles vilkår om, at driftsophør skal anmeldes til kommunen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrbrugets ophør:

- 3.10.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

14 SAMLET VURDERING

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Brogård ligger ret synligt fra den offentlige vej, Søndre Landevej. I forbindelse med udvidelsen af svineproduktionen opføres ingen nye bygninger. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at ejendommen fortsat vil udgøre en samlet enhed og, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes.

Kravet til 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen ved etablering af en gulvtype med 50-75 % fast gulv i de to stalde, som renoveres. Fosforudledningen begrænses ved korrektion af foderets indhold af fosfor. Kravet om anvendelse af BAT-teknologi er opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Der er foretaget beregning af ammoniakfordampning og ammoniakdeposition til omkringliggende naturarealer. Anlægget på Brogård er beliggende mere end 2 km fra ammoniakfølsomme naturområder betegnet som kategori 1- og kategori 2-natur, mens der er 75 m eller mere til nærmeste kategori 3-natur, som er skoven langs Øle Å. Det er beregnet, at produktionen overholder kravene til deposition i disse områder, og det vurderes derfor, at naturtilstanden ikke vil blive påvirket væsentligt af den forøgelse af ammoniakdepositionen, som produktionsudvidelsen medfører, hverken på kort eller langt sigt.

Med hensyn til udbringningsarealernes placering ligger ingen arealer i nitratfølsomme områder i forhold til vandindvinding eller i oplandet til fosforbelastede marine områder eller fosforfølsomme søer. Ingen af arealerne ligger i nitratklasseområde i forhold til overfladevand. Der kan derfor udbringes svinegylle op til det dyretryk/ha, som de generelle harmoniregler giver mulighed for. Vandmiljøet omkring arealerne vurderes ikke at blive påvirket væsentligt af næringsbelastning fra overfladisk afstrømning.

Med hensyn til nabogener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring Brogård end ved den nuværende produktion. Det er beregnet, at alle lugtgenegrænser til nabobeboelser er overholdt. Pga. ejendommens beliggenhed vurderes der ikke at opstå gener i form af støj, støv, lys m.v. fra produktionen.

Endvidere er det beskrevet, og der er stillet vilkår, som sikrer, at de nødvendige foranstaltninger træffes ved ophør af driften på ejendommen, således at forureningsfare undgås.

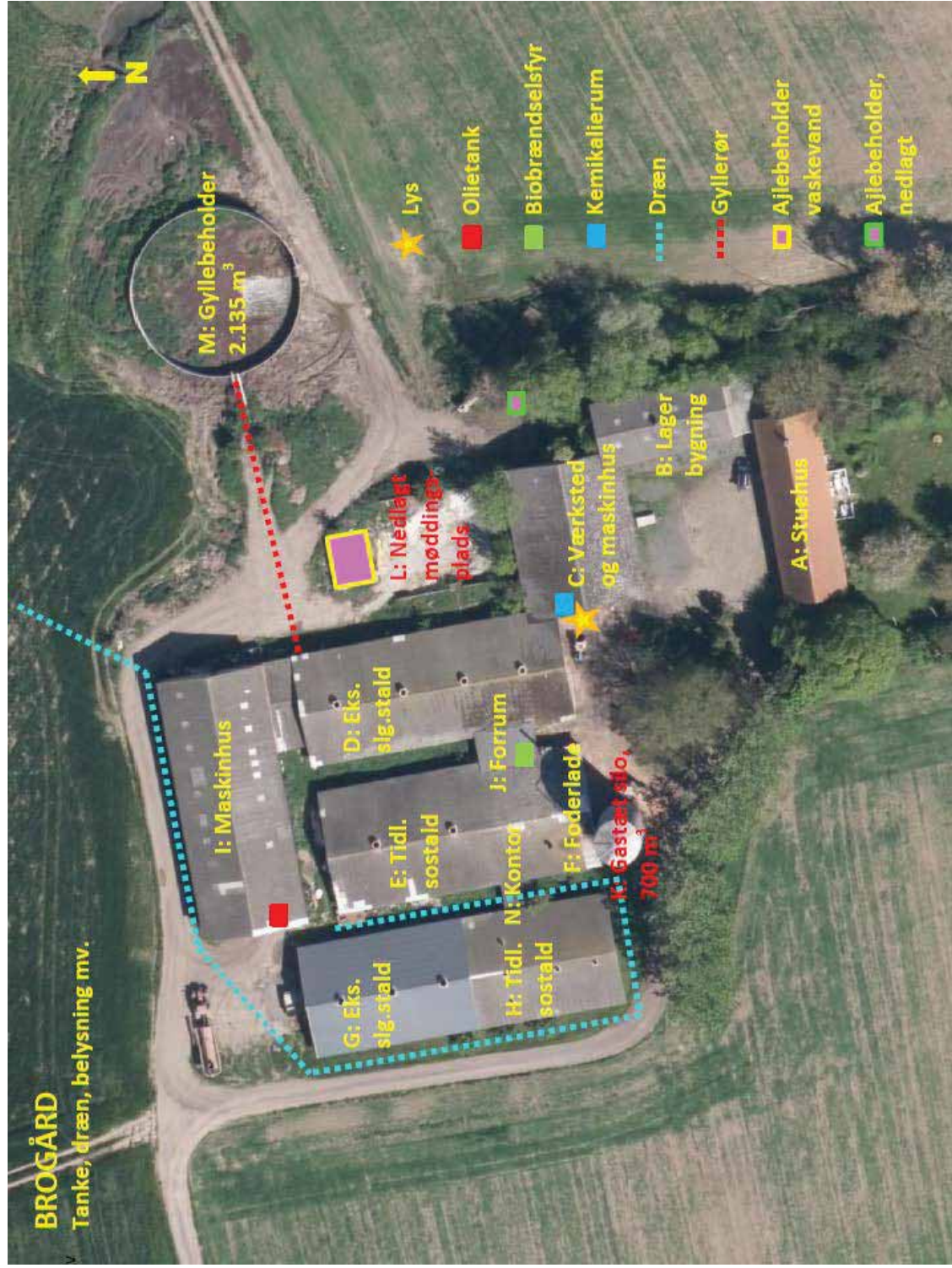
Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

15 BILAG

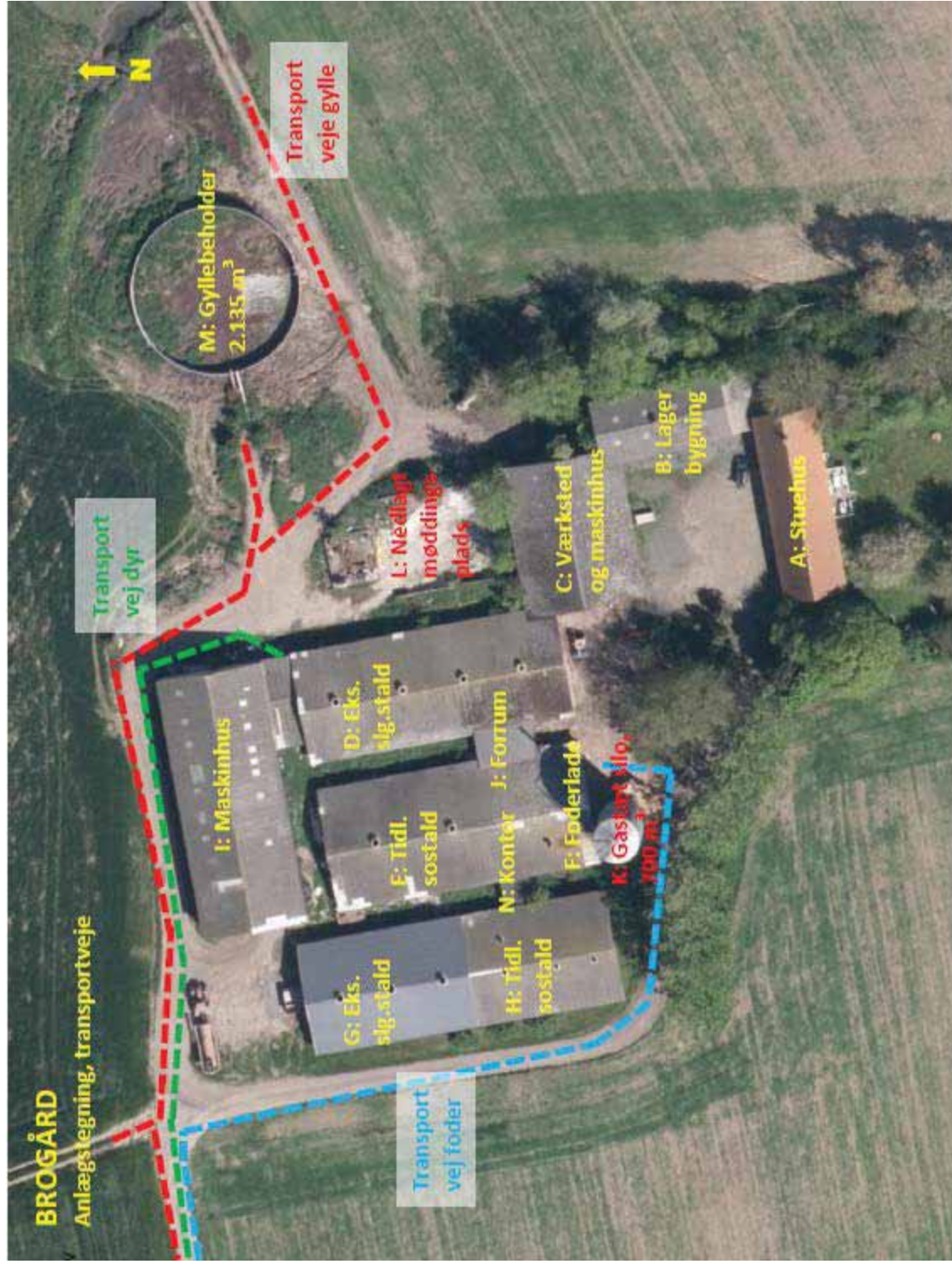
BILAGSOVERSIGT:

1. Anlægstegning med placering af bygninger, tanke, dræn, gyllerør, lys m.m.
2. Anlægstegning med beskrivelse af anlægget og de benyttede transportveje
3. Udbringningsarealer – beliggenhed af arealer ved Brogård, Spidsegård og Risenholm
4. Artsliste for skoven ved Brogård
5. Beredskabsplan og -kort
6. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedsfase og BRK's bemærkninger

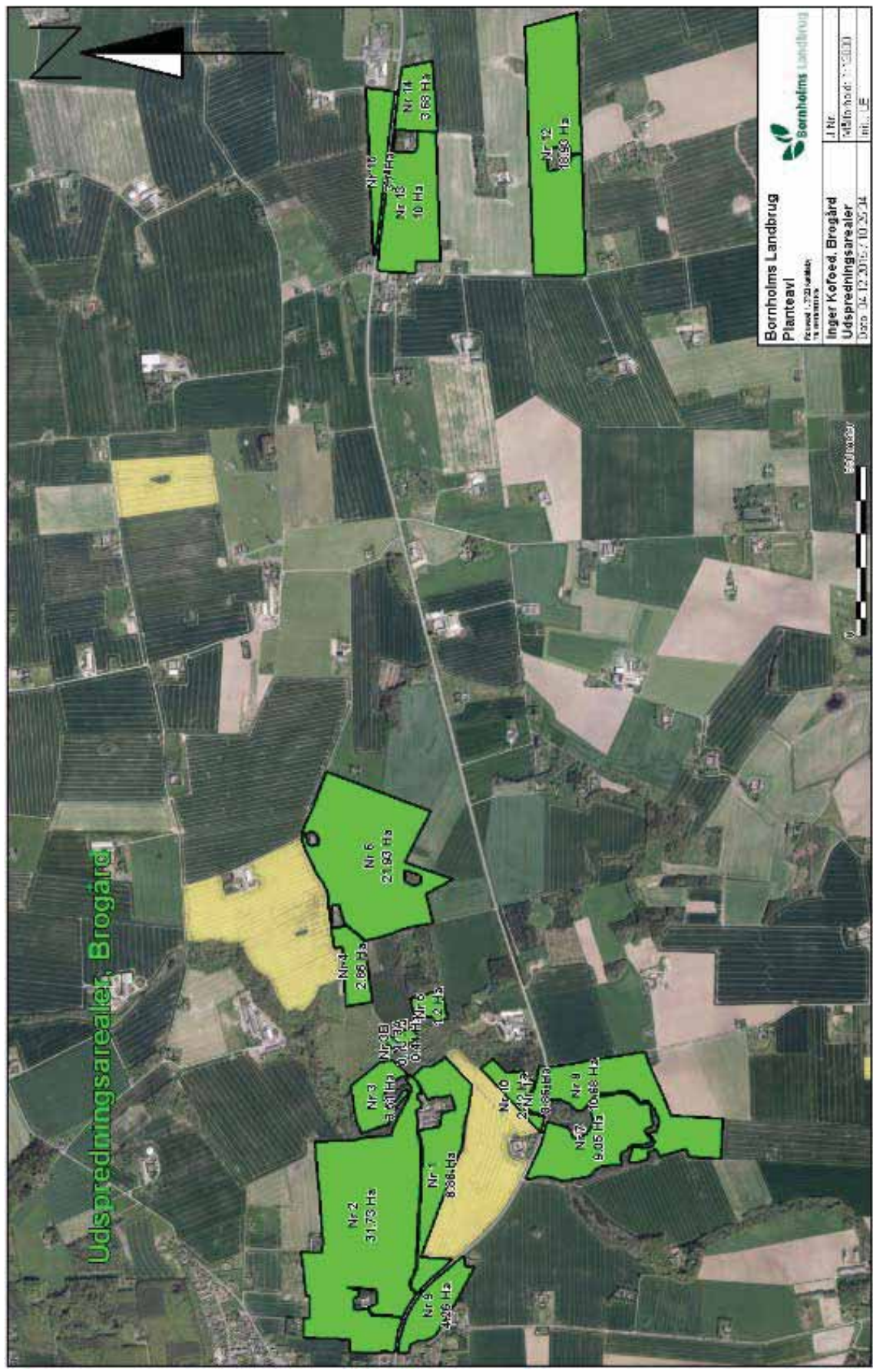
BILAG 1. ANLÆGSTEGNING MED PLACERING AF BYGNINGER, TANKE, DRÆN, GYLLERØR, LYS M.M.

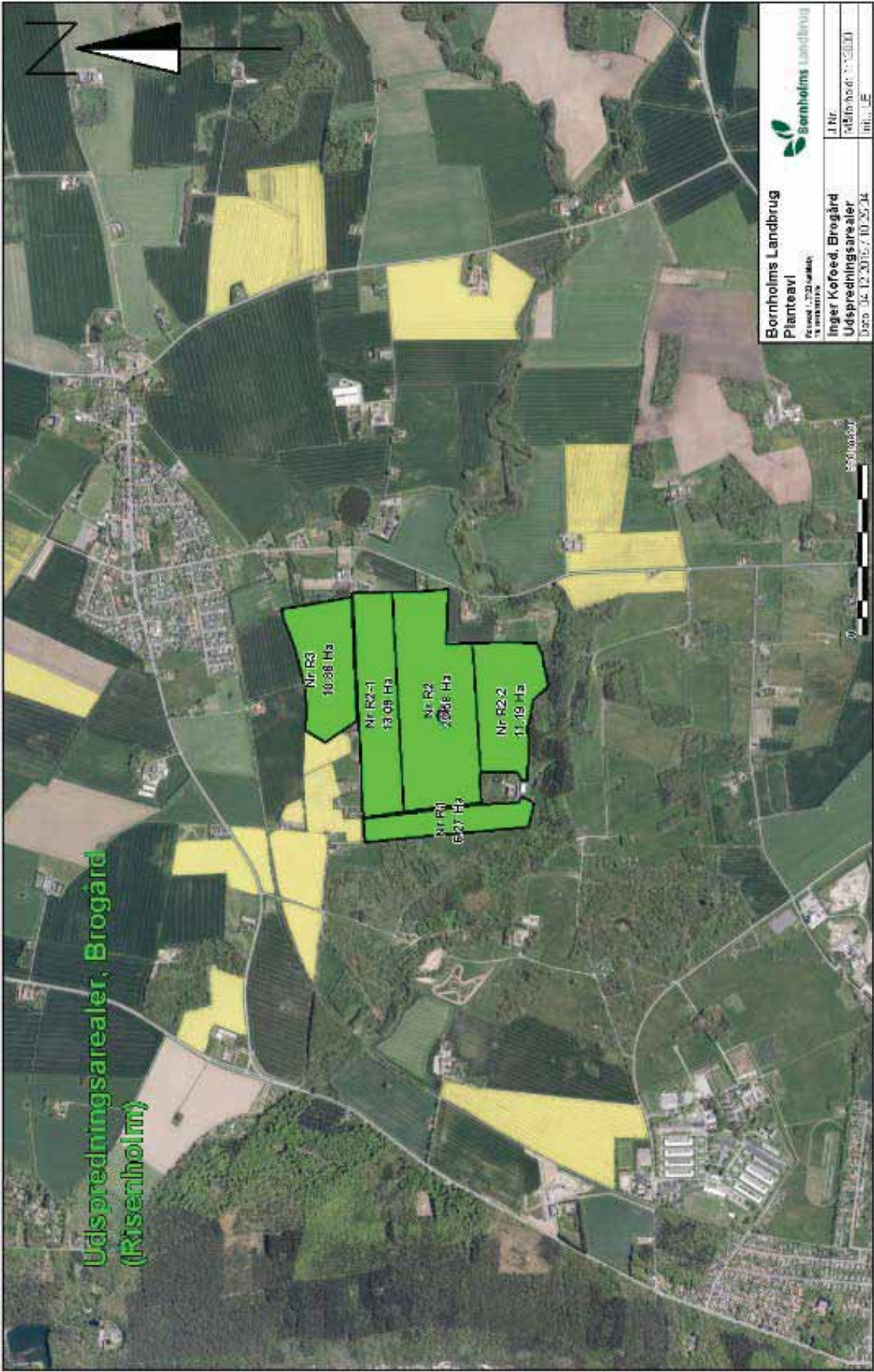

BILAG 2. ANLÆGSTEGNING MED BESKRIVELSE AF ANLÆGGET OG DE BENYTTETDE TRANSPORTVEJE

BILAG 3. UDBRINGNINGAREALER - AREALER VED BROGÅRD, SPIDSEGÅRD OG RISENHOLM

BILAG 4. ARTSLISTE FOR SKOVEN VED BROGÅRD

Artsnavn dansk	Artsnavn latin	Ellenbergværdi for kvælstof	Indikatorarter for naturskov eller gammelskov	Karakteristiske arter for habitatnaturtype 91E0 (Elle- og askeskov)
Ramsløg	<i>Allium ursinum</i>	8		
Rød-el	<i>Alnus glutinosa</i>	x		*
Hvid anemone	<i>Anemone nemorosa</i>	x		
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	8		
Skov-stilkaks	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	6		
Sumpkarse	<i>Cardamine pratensis</i> ssp. <i>dentata</i>	4		
Horse-tidsel	<i>Cirsium vulgare</i>	8		
Hulrodet lærkespore	<i>Corydalis cava</i>	8	*	
Hassel	<i>Corylus avellana</i>	5		
Alm. hvidtjørn	<i>Crataegus laevigata</i>	5		
Engriflet hvidtjørn	<i>Crataegus monogyna</i>	4		
Mose-bunke	<i>Deschampsia caespitosa</i>			
Bredbladet mangeløv	<i>Dryopteris dilatata</i>	7		
Alm. mangeløv	<i>Dryopteris filix-mas</i>	6		
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>			*
Alm. guldstjerne	<i>Gagea lutea</i>	7		
Stinkende storkenæb	<i>Geranium robertianum</i>	7		
Eng-nellikerod	<i>Geum rivale</i>	4		*
Feber-nellikerod	<i>Geum urbanum</i>	7		
Alm. gedeblad	<i>Lonicera periclymenum</i>	4		
Skovarve	<i>Moehringia trinervia</i>	7		
Skovsyre	<i>Oxalis acetosella</i>	6		
Fuglekirsebær	<i>Prunus avium</i>	5		
Mirabel	<i>Prunus cerasifera</i>			
Vorterod	<i>Ranunculus ficaria</i>			*
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>	7		
Have-ribs	<i>Ribes rubrum</i>			
Stikkelsbær	<i>Ribes uva-crispa</i>	6		
Brombær	<i>Rubus</i> sect. <i>Rubus</i>			
Butbladet skræppe	<i>Rumex obtusifolius</i>	9		
Alm. hylde	<i>Sambucus nigra</i>	9		
Knoldet brunrod	<i>Scrophularia nodosa</i>	7		
Skov-galtetand	<i>Stachys sylvatica</i>	7		
Alm. fuglegræs	<i>Stellaria media</i>	8		
Mælkebøtte	<i>Taraxacum</i> sp.			
Stor nælde	<i>Urtica dioica</i>	9		*

Vedbend-ærenpris	Veronica hederifolia	7		
Skov-Viol	Viola reichenbachiana	6		
Hvene sp.				
Rapgræs sp.				
Dueurt sp.				
Rose sp.				
Star sp.				

Beredskabsplan

for

Brogård

Søndre Landevej 73
3720 Aakirkeby

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE.....	3
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS.....	4
OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS.....	5
KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS.....	6
STOPHÅNER / HØVEDAFBRYDERE.....	7
STRØMSVIGT INSTRUKS.....	8
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER.....	9
PERSONLIVKKE.....	10
Bilag A Kort over Brogård.....	13

Udarbejdet af Inger og Nicolaj Koføed

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af miljøgodkendelse for Brogård med det formål at stoppe og begrænse eventuelle uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes på Brogård i kontoret (angivet med N på beredskabskortet) samt i stuehuset.

Kort materiale

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m. v.
- Flugtveje for dyr/ frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Miljømyndighed	kontaktes på telefon	5692 2065 (Hans Ole Bech) eller 5692 2074 (Helle Thers)	
Falck	kontaktes på telefon	7010 2031	dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon	112	dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon	1813	hverdage kl. 16.00-08.00 weekend + helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon	1813	weekender og helligdage kl. 10.00-10.30
Landbocenteret	kontaktes på telefon	5690 7800	hverdage kl. 08.00-16.00
Dyrtege	kontaktes på telefon	2171 5277	dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon	3368 4405	hverdage kl. 08.00-16.00
Elektriker	kontaktes på telefon	5649 2001	dag eller nat
Smeden	kontaktes på telefon	2371 3574	dag eller nat
VVS	kontaktes på telefon	2371 3574	dag eller nat
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon	5649 2001	dag eller nat
Nicolaj Kofoed Inger Kofoed Rasmus K. Brunke	Kontaktes på telefon Kontaktes på telefon Kontaktes på telefon	2148 7675 5697 8016 2618 8348	Ejer af besætningen

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

1. Tilkald brandvæsenet - RING 112 - oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne - hvor mange
- Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget

2. Kontakt Nicolaj Kofoed på tlf. 2148 7675 eller Inger Kofoed på tlf. 5697 8016.

Kontakt ejer af besætningen Rasmus K. Brunke på tlf. 2618 8348.

3. Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på beredskabskortet (bilag).

Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

4. Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Pulverslukker, højtryksrenser og vandslanger.

OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS

1. Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112
oplys:
 - Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
 - Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
 - Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring
2. Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.
3. Kontakt Nicolaj Kofoed på tlf. 2148 7675 eller Inger Kofoed på tlf. 5697 8016.
Kontakt ejer af besætningen Rasmus K. Brunke på tlf. 2618 8348.
4. Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 5692 0000.
5. Forsøg opdæmning for at undgå, at gylle løber mod vandløb nordøst for ejendommen.
6. Hvis gylle fra Brogård løber i vandløb vil det forurene havet. Der er etableret gyllebarrere for at forhindre dette.
7. Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.
På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
Rendegraver/traktor i bygning I.

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

1. Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 – oplys:
 - Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
 - Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
 - Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand
2. Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.
3. Kontakt Nicolaj Kofoed på tlf. 2148 7675 eller Inger Kofoed på tlf. 5697 8016.
Kontakt ejer af besætningen Rasmus K. Brunke på tlf. 2618 8348.
4. Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 5692 0000.
5. Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber i dræen eller i sø.
6. Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet
På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
Savsmuld i bygning I og C
Rendegraver/traktor i bygning I

STOPHNER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til vand og el er noteret på beredskabskortet over ejendommene.

Vand

Hovedhane for vand er placeret ved boringen. Boringen er placeret øst for staldanlægget på den modsatte side af åen.

Der er en (hoved) stophane i den sydøstlige ende af bygning D.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder i værkstedet (bygning C). Placering af eltavler er vist på beredskabskortet (bilag).

Der anvendes sikringer fra 10 til 65 ampere, som opbevares ved eltavlerne.

STRØMSVIGT INSTRUKS

1. Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
2. Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
3. Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).
4. Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.
5. Kontakt Nicolaj Kofoed på tlf. 2148 7675 eller Inger Kofoed på tlf. 5697 8016.
Kontakt ejer af besætningen Rasmus K. Brunke på tlf. 2618 8348.
6. Ved strømsvigt på over ca. 1/2 time, ring til Østkraft og forhør om varigheden af udfaldet. Telefon nr. 5693 0930.

TRANSPORT AF BEKÆMPELSMIDLER

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og mark.

1. Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f. eks. en køleboks) er velegnet.
2. Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtigt indsats fjernes fra jorden.
3. Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.
4. Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være første-hjælpeudstyr og øjenskyllemiddel til rådighed

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvareligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvareligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalienrummet (placeret i bygning C) skal være godt ventileret, tørt og frosfrit med god belysning
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsugning af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

PERSONULYKKER

Anmeldelse af dødsfald pga. ulykker, arbejdsulykker, forgiftninger og erhvervs sygdomme

Ved en arbejdsulykke forstås en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage. En sådan skade skal anmeldes via EASY på www.easy.aak.dk.

Ved følgende ulykker..... Anmeldes til ...	Dødsfald pga. ulykke	Arbejdsulykker Forgiftninger Der overtræder i mere end 1 dag ud over uymassagen	Erhvervs sygdomme
Arbejdsulykker/ Arbejds-skade- styrelsen	Enhver dødsulykke på arbejdspladsen skal anmeldes inden for 48 timer. Dødsulykken anmeldes digitalt til Arbejdstilsynet og Arbejds-skadestyrelsen via deres fælles anmeldelsesystem EASY.	Arbejdsgiver skal snarest og inden 8 dage efter første fraværsdag anmelde arbejdsulykker og forgiftninger digitalt til Arbejdstilsynet og Arbejds-skadestyrelsen via deres fælles anmeldelsesystem EASY.	Læger og landlæger, der gennem deres erhverv konstaterer eller får mistanke om, at en person har pådraget sig en konstateret eller formodet erhvervs sygdom eller på anden måde har været udsat for skadelige påvirkninger på sin arbejdsplads, skal anmelde dette til Arbejdstilsynet og Arbejds-skadestyrelsen. Anmeldelsen skal ske snarest muligt og senest 8 uger efter at lægen eller landlægen er blevet bekendt med erhvervs sygdommen eller en skadelig påvirkning og den formodede sammenhæng med arbejdet. Anmeldelsen skal ske digitalt via Arbejds-skadestyrelsens og Arbejdstilsynets fælles digitale anmeldelsesystem EASY
Relevante modtagere af anmeldelsen	Gennem EASY bliver anmeldelsen automatisk sendt til de rigtige modtagere, som afhængig af anmeldelsen kan være virksomhedens: • Forbudsretsudvalget • Arbejds-skadestyrelsen og/eller • Arbejdstilsynet		
Skadefalde	Arbejdsgiveren skal give den skadefalde en kopi af anmeldelsen		Anmeldelse kræver ikke tilskadekomnes samtykke.
Arbejdsmiljøorganisation/arbejds miljørepræsentant	Arbejdsgiveren skal give arbejdsmiljøorganisation og arbejdsmiljørepræsentant adgang til anmeldelsen		
Manglende anmeldelse	Arbejdsgiveren kan straffes med bøde	Arbejdsgiveren kan straffes med bøde	Lægen/landlægen kan straffes med bøde

Anmeld arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejds-skadestyrelsen på <http://arbejdstilsynet.dk/da/selvbejling/anmeld-arbejdsulykker.aspx>.

Forebyggelse af ulykker

Næved-ulykker noteres, diskuteres og der følges straks op på sikkerhedsprocedurerne.

Alle har ansvar for hinanden og pligt til at påpege rutiner med risiko for ulykker.

Førstehjælpskursus

Førstehjælpens fire hovedpunkter

1. Stands ulykken
2. Yd livreddende førstehjælp
3. Slå alarm
4. Yd almindelig førstehjælp

Stands ulykken

At standse ulykken betyder at sikre ulykkesstedet, så den tilskadekomne ikke får yderligere skader. Samtidig sikres stedet, så førstehjælperen kan arbejde uden risiko for sig selv.

Kollegial førstehjælp

Hvis en kollega har været udsat for en ulykke eller en chokerende hændelse, gør du følgende:

1. Skab tryghed og ro omkring ham/hende (lad driftsopgaverne ligge – din kollega er vigtigst).
2. Efterlad aldrig den tilskadekomne alene.
3. Forsøg at rumme oplevelsen; lyt, lyt, lyt – også til de mange gentagelser.
4. Hold fysisk kontakt med den tilskadekomne – tag hånden, hold om, sid ved siden af – afhængigt af, hvad situationen kræver.
5. Anerkend følelser. Vis du forstår og kan mærke den tilskadekomnes følelser. Lyt også til, men afvis, selvbebrejdelser.
6. Find ud af om der er særlige personer, der skal kontaktes.
7. Følg den tilskadekomne hjem – eller hjælp med at arrangere hjemtransport. Sørg for at ham/hun ikke er alene hjemme det første par dage.

Lad være med at

1. Fortælle om dine egne oplevelser eller styre samtalen.
2. Bebrejde.
3. Intellektualisere eller forklare.
4. Bagatellisere.
5. Give råd.
6. Afbryde pauser og gråd.

Vær særlig opmærksom på

- at den tilskadekomne reagerer, især når det ikke umiddelbart ser sådan ud.
- at den tilskadekomne ikke må være alene.
- at den tilskadekomne ikke er i stand til selv at se, hvad der skal gøres.
- at den tilskadekomne kan have fået forstyrret sin tidsformemmelse.
- at den tilskadekomne kan have mistet vurderingsevnen generelt.
- dine egne reaktioner på episoden – og hvad de betyder for samtalen og dig.
- hurtigt at orientere ledelsen, sikkerhedsgruppen og samarbejdspartnere.

Husk at

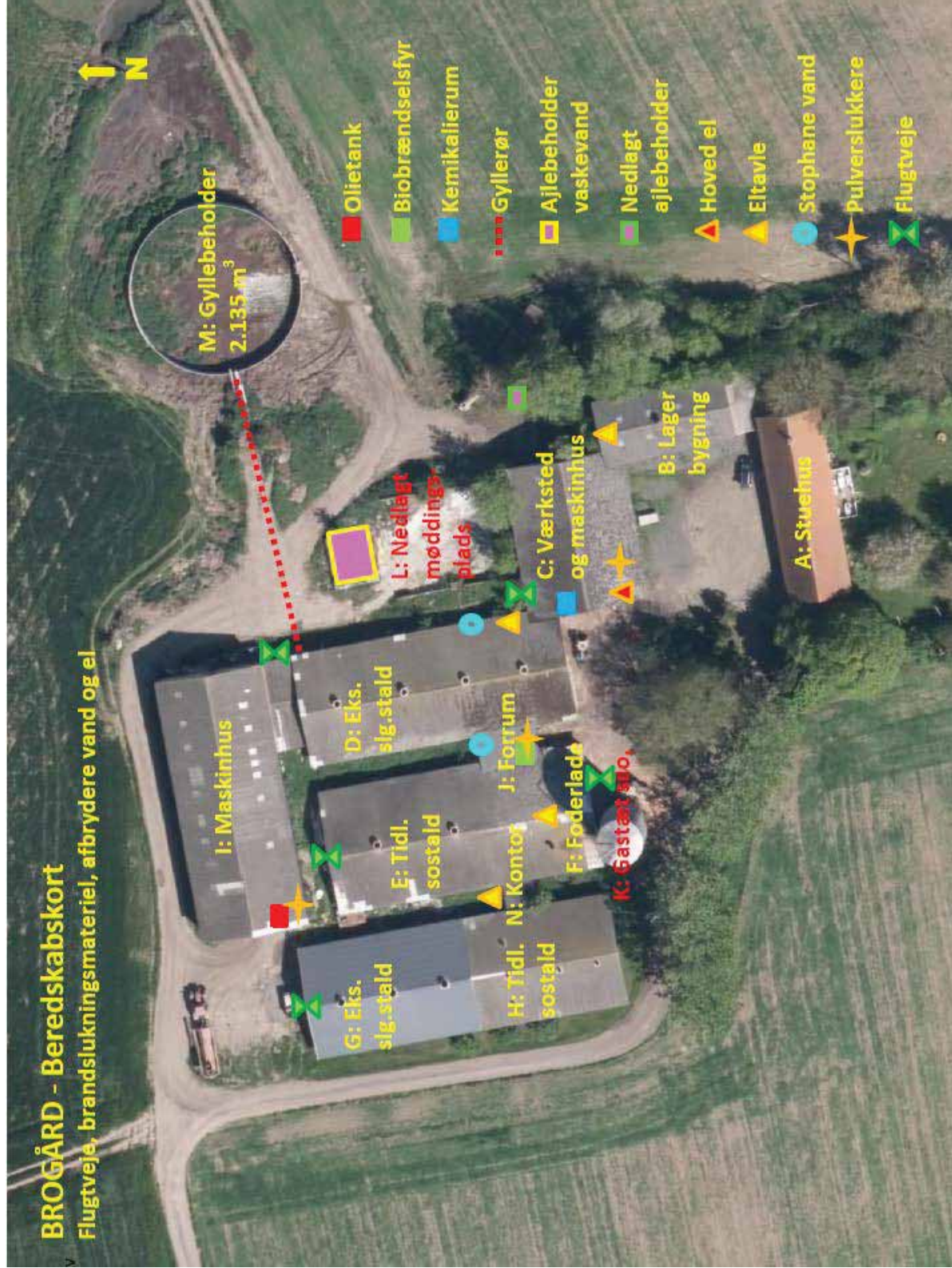
- vurdere om der er behov for professionel psykologhjælp inden for et par dage (kollegahjælp er ikke terapi eller behandling).
- vurdere behovet for orientering af kolleger på arbejdspladsen/i arbejdsgruppen.
- udfylde internt registreringsskema.
- udfylde arbejdsksadeanmeldelse.
- diskutere sikkerhed, beredskab og forebyggelse på næste personalemøde.

Psykisk førstehjælp

Det er ikke nødvendigvis kun den tilskadekomne, der får brug for professionel psykologhjælp. Måske skal alle medarbejdere have hjælp eller en orientering af en psykolog om det videre forløb omkring den tilskadekomne. Det kan for eksempel være en forklaring på, hvordan den tilskadekomne eventuelt vil reagere.

BROGÅRD - Beredskabskort

Flugtveje, brandslukningsmateriel, afbrydere vand og el

BILAG 6. MODTAGNE HØRINGSSVAR I 2. OFFENTLIGHEDSFASE

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med 2. offentlighedsperiode fra. 3. juni til 14. juli 2016 modtaget én telefonisk henvendelse. Denne er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer.

Telefonisk henvendelse fra Leif Christiansen, Pederskervejen 41, 3720 Aakirkeby (og som ejer af udlejningsejendommen Pederskervejen 37) den 7. juli

Indsigelse i forhold til lugt ved udbringning af gylle fra Brogård. Leif Christiansen foreslår, at gyllen fremover separeres eller afgasses, så lugtgener minimeres.

Bornholms Regionskommunes kommentar til indlægget fra Leif Christiansen

Det er beskrevet i miljøgodkendelsens afsnit 5.5, hvordan svinegylle håndteres på Brogård. Ansøger oplyser bl.a., at bedriften lever op til principperne for Godt Landmandskab. Der udbringes således ikke gylle på søn- og helligdage, og de nærmeste naboer tilbydes information inden gylleudkørsel.

Bornholms Regionskommune har kontaktet de driftsansvarlige på Brogård, som bekræfter, at de beboere i Pedersker, der måtte ønske at modtage sms-besked før udkørsel af gylle på markerne tæt på byen, tilbydes denne mulighed.

Brogård overholder som minimum bestemmelserne om udbringning af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der bl.a. foreskriver, at der ikke må køres gylle ud inden for 200 m fra by- og sommerhusområder på lørdage, søndage og helligdage, og at gyllen enten skal udlægges med slanger i voksende afgrøder eller nedfældes før etablering af afgrøder.

Det tilstræbes desuden, at gyllen udbringes i perioder med gunstige vejrforhold (ikke for varmt vejr, udsigt til nedbør efterfølgende, vind fra vest). Da vejrudsigter kan være usikre, og det ikke altid er muligt at få maskinstationen på det ønskede tidspunkt, kan det dog ikke garanteres, at forholdene ved udbringning altid vil være 100 % optimale.

I forår/forsommer 2016 har lugtgenerne ved udbringning af en del af husdyrgødningen været ekstraordinært store. Dette skyldes, at gyllebeholderen blev tømt for et bundlag af gammel gødning, som er opsamlet gennem flere år, hvor beholderen ikke har været rørt ordentligt op. Denne faste gødning blev spredt med gødningspreder til fast møg i voksende afgrøde. Fremover vil beholderen blive rørt op og tømt hvert år, så gyllen kan udbringes med mindst mulig gene for omgivelserne.

Det vil kræve en stor investering for Brogård at etablere separeringsanlæg til behandling af gyllen, ligesom det også vil betyde en større merudgift, hvis gyllen skal bringes til afgang på biogasanlægget Biokraft A/S. Begge tiltag kunne muligvis reducere lugten ved udbringning. Kommunen kan dog ikke stille vilkår om disse tiltag, da ejendommen overholder husdyrgodkendelsesloven og øvrig gældende lovgivning uden.